

**Právnická fakulta Masarykovy univerzity
obor Mezinárodněprávní obchodní studia
Katedra mezinárodního a evropského práva**

Právní aspekty dovozu zboží z České republiky do Kanady

Bakalářská práce

Bc. Lucie Balkanská

Brno 2017/2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Právní aspekty dovozu zboží z České republiky do Kanady“ vypracovala samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem při psaní této práce využila, jsou průběžně citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Brně dne 6. 4. 2018

Bc. Lucie Balkanská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Ivetě Rohové za vedení, konzultace a rady při zpracování mé práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a příteli, kteří se o mě starali a pomáhali mi, když jsem tuto práci psala ve ztížených podmínkách po těžkém úrazu a operaci kolene.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je analýza právních aspektů dovozu zboží z České republiky do Kanady. Práce je rozdělena do tří kapitol, přičemž každá odpovídá jedné úrovni právní regulace vztahu mezi českým vývozcem a kanadským dovozcem. První kapitola se zaměřuje na utváření rámce mezinárodního obchodu v rovině mezinárodního práva veřejného a zahrnuje mezinárodní dohody, kterými jsou Kanada a ČR, potažmo EU, vázány. Druhá kapitola rozebírá tarifní a netarifní překážky obchodu v rámci vnitrostátní veřejnoprávní úpravy, které Kanada při dovozu zboží využívá. Třetí kapitola se pak zabývá úpravou soukromoprávního vztahu s mezinárodním prvkem, tedy z pohledu mezinárodního práva soukromého, kde může být využita přímá i kolizní metoda nebo *lex mercatoria*.

Klíčová slova

Kanada, Česká republika, Evropská unie, CETA, vývoz a dovoz zboží, mezinárodní obchod

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to analyze legal aspects concerning the import of goods from the Czech Republic into Canada. The thesis is divided into three chapters, each of them focusing on a different level of legal regulation of the relation between Czech exporter and Canadian importer. The first chapter concentrates on the regulation from the perspective of public international law, which contains international agreements that bind Canada and the Czech Republic (within the European Union). The second chapter examines existing tariff and non-tariff barriers to trade in relation with national public law, which are being used in connection with the import of goods into Canada. Finally, the third chapter deals with the regulation of private relationships with an international element, thus with private international law, where direct or conflict-of-laws rules or *lex mercatoria* apply.

Key Words

Canada, Czech Republic, European Union, CETA, export and import of goods, international trade

Obsah

Seznam použitých zkratk	7
Úvod	9
1 Mezinárodně-právní rámec regulace	11
1.1 Dohody v rámci WTO	11
1.1.1 Historický exkurz	11
1.1.2 Právo WTO.....	12
1.1.3 GATT 1994	13
1.1.4 Přílohy GATT 1994.....	14
1.2 Dohoda mezi EU a Kanadou	17
1.2.1 Právní rámec pro přijetí preferenční obchodní dohody	17
1.2.2 Vývoj bilaterálních vztahů mezi Kanadou a EU	18
1.2.3 Oblasti upravené dohodou CETA.....	19
2 Veřejnoprávní limity dovozu zboží do Kanady.....	24
2.1 Tarifní překážky.....	24
2.2 Netarifní překážky	26
3 Úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem.....	32
3.1 Přímé normy	33
3.1.1 Unifikace hmotněprávních norem	33
3.1.2 CISG	35
3.1.3 Smlouvy o mezinárodní přepravě.....	37
3.2 Kolizní normy	38
3.2.1 Kolizní metoda obecně	38
3.2.2 Česká/unijní úprava	39
3.2.3 Kanadská úprava.....	40
3.3 Lex mercatoria	41

3.3.1	Mezinárodní obchodní zvyklosti	42
3.3.2	Obecné zásady právní	44
3.3.3	Produkty smluvní svobody	44
3.3.4	Zásady mezinárodního smluvního práva	44
Závěr		47
Seznam použitých zdrojů		50

Seznam použitých zkratek

atp.	a tomu podobné
CBSA	Úřad kanadských pohraničních služeb (Canada Border Services Agency)
CETA	Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (Comprehensive Economic and Trade Agreement)
CEUT	Canada–European Union Tariff
CFIA	Kanadská agentura pro kontrolu potravin (Canadian Food Inspection Agency)
CFR	Náklady a přepravné (Cost and Freight)
CIF	Náklady, pojištění a přepravné (Cost, Insurance and Freight)
CIP	Přeprava a pojištění placeno do (Carriage and Insurance Paid to)
CISG	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (United Nations Conventions on Contracts for the International Sale of Goods) nebo také Vídeňská úmluva
CITT	Kanadský tribunál mezinárodního obchodu (Canadian International Trade Tribunal)
CPT	Přeprava placena do (Carriage Paid To)
č.	číslo
ČR	Česká republika
DAP	S dodáním na místo (Delivered At Place)
DAT	S dodáním na terminál (Delivered At Terminal)
DDP	S dodáním clo placeno (Delivered Duty Paid)
EU	Evropská unie
EXW	Ze závodu (Ex Works)
FAS	Vyplaceně k boku lodi (Free Alongside Ship)
FCA	Vyplaceně dopravci (Free Carrier)
FOB	Vyplaceně na loď (Free On Board)
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu se službami (General Agreement on Trade in Services)
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade)

GST	Daň ze zboží a služeb (Goods and Services Tax)
IEC	Mezinárodní elektrotechnické komise (International Electrotechnical Commission)
INCOTERMS	International Commercial Terms
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization)
kg	kilogram
např.	například
násl.	následující
odst.	odstavec
OSN	Organizace spojených národů
resp.	respektive
SDR	Zvláštní práva čerpání (Special Drawing Rights)
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)
UNCITRAL	Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu (The United Nations Commission on International Trade Law)
UNIDROIT	Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (Institut International pour l'Unification du Droit Privé)
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
WCO	Světová celní organizace (World Customs Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organization)
ZMPS	Zákon o mezinárodním právu soukromém (č. 91/2012 Sb.)

Úvod

Bakalářskou práci na téma „Právní aspekty dovozu zboží z České republiky do Kanady“ jsem si vybrala proto, že mám dlouhodobý kladný vztah ke Kanadě – bydlí tam má rodina, a tak jsem tuto zemi již několikrát navštívila. Dále jsem psala bakalářskou práci na VŠE na téma „Obchod v rámci Kanady“, kde jsem se zabývala obchodováním mezi jednotlivými kanadskými provinciemi a teritorií. Kanadě se také věnuji v seminárních pracích, psala jsem např. o dohodě CETA nebo o kanadské celní správě. V budoucnu bych měla zájem o pracovní stáž v kanadské pobočce CzechTrade, která pomáhá českým obchodníkům vyvážet zboží do Kanady. Ze všech výše uvedených důvodů jsem si zvolila toto téma a doufám, že bude užitečné nejen mně při mé budoucí praxi, ale i některým českým podnikatelům mířícím se svým zbožím do Kanady.

Cílem práce je analyzovat a shrnout právní aspekty, které musí vzít český obchodník v úvahu při vývozu zboží z České republiky do Kanady. Práce se tedy zaměřuje na pohled českého exportéra a poskytuje informace o právní úpravě, která se týká dané přeshraniční transakce. Nejprve se práce věnuje mezinárodní veřejnoprávní úpravě, tedy mezinárodním dohodám, kterými jsou ČR i Kanada vázány. Dále se práce zabývá kanadskou veřejnoprávní úpravou dovozu zboží do země, tedy tarifními a netarifními překážkami dovozu. Závěrem se práce zaměřuje na nástroje právní regulace soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem, které vznikají mezi českými vývozci a kanadskými dovozci.

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol, přičemž první z nich se zabývá nejširším rámcem právní regulace obchodních vztahů, která je dána právem WTO a která stanovuje minimální standardy v oblasti mezinárodního obchodu se zbožím v rámci smlouvy GATT 1994. Dále se práce zaměřuje na vztah Kanada–EU, jelikož ČR, jakožto člen Evropské unie, předala pravomoci v oblasti uzavírání mezinárodních obchodních smluv právě této nadnárodní organizaci. V této části je důležitá relativně nová dohoda o volném obchodu CETA, která výrazně snižuje obchodní bariéry a zjednodušuje uskutečňování obchodních vztahů mezi kanadskými a evropskými podnikateli.

Druhá kapitola se zaměřuje na existující veřejnoprávní limity dovozu zboží, které Kanada svou obchodní politikou nastavuje. Mezi nástroje obchodní politiky obecně patří tarifní a netarifní překážky. Tarifními překážkami jsou cla, která nesmí převýšit závazek Kanady v rámci WTO a zároveň musí být v souladu s dohodou CETA. Větším problémem jsou však

v dnešní době netarifní opatření jako technické normy, kvóty nebo přírážky, která jsou často méně transparentní a mohou omezovat dovoz zboží více než cla.

Třetí kapitola se týká úpravy soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem, jejichž příkladem je i vývoz zboží z jedné země do druhé, jelikož ten realizují subjekty soukromého práva – obchodníci. Tento vztah se může řídit přímými normami, které obsahují konkrétní práva a povinnosti stran vztahu. Přímé normy jsou součástí mezinárodních úmluv a v případě, že jsou obě země signatáři dané úmluvy, tak je aplikována přednostně před vnitrostátní právní úpravou. Zde je důraz kladen hlavně na Vídeňskou úmluvu o mezinárodní koupi zboží. Dále jsou použitelné také kolizní normy, které mohou mít původ ve vnitrostátním právu, ale i v mezinárodních smlouvách či v předpisech EU. Jejich účelem je určit rozhodné právo při neexistenci přímé úpravy a volby práva. V této kapitole dále nesmí být opomenuty mezinárodní obchodní zvyklosti a pravidla, která jsou mezi mezinárodními podnikateli obecně známá a jsou často využívána při uzavírání obchodních smluv, např. INCOTERMS.

Práce neřeší procesní aspekty, tedy volbu sudiště, smlouvy o právní pomoci a další. V případě, kdy se vztahu mezi ČR a Kanadou, potažmo mezi EU a Kanadou, dotýkají také jiné dohody, ustanovení či další právní prameny, je pozornost věnována převážně úpravě obchodu se zbožím. Proto např. podkapitola o dohodě CETA se zabývá pouze některými částmi dohody, relevantními k tématu této práce.

V práci jsou využívány právní předpisy České republiky a Kanady, dále mezinárodní dohody, jejichž smluvními stranami jsou tyto dva státy (popřípadě EU), a prameny práva Evropské unie. Také jsou využívány knižní zdroje, a to české i zahraniční publikace týkající se teorie mezinárodního práva veřejného a mezinárodního práva soukromého. Z elektronických pramenů převažují zahraniční, především stránky a brožury EU (Evropské komise) a weby různých kanadských vládních úřadů a mezinárodních organizací.

1 Mezinárodně-právní rámec regulace

Tato kapitola se zabývá právním rámcem pro úpravu obchodních vztahů mezi Českou republikou a Kanadou z pohledu mezinárodního práva veřejného. Nejdříve je nastavena obecná právní regulace vyplývající z členství obou zemí ve Světové obchodní organizaci (World Trade Organization, dále jen WTO). Dále je důraz kladen na úpravu z pohledu společné obchodní politiky Evropské Unie, která představuje zahraniční obchodní politiku České republiky, z titulu jejího členství v EU a přenosu pravomocí v této oblasti. Ačkoliv existuje i několik dvoustranných dohod mezi ČR a Kanadou, žádná z nich není relevantní pro mnou zkoumanou problematiku. Proto se těmto smlouvám v mé práci věnovat nebudu.

1.1 Dohody v rámci WTO

ČR i Kanada jsou obě členskými zeměmi mezinárodní organizace WTO, z čehož vyplývají obecná pravidla pro vzájemnou regulaci obchodních vztahů. V této podkapitole se budu zabývat především Všeobecnou dohodou o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade, dále jen GATT) a také zvláštními dohodami při GATT, které upravují vybrané aspekty mezinárodního obchodu se zbožím.

1.1.1 Historický exkurz

Z historického hlediska vznikl mnohostranný obchodní systém v roce 1947, a to smlouvou GATT, která se týkala cel a snižování tarifů v oblasti obchodu se zbožím. Toto prozatímní ujednání směřovalo ke vzniku Mezinárodní obchodní organizace, která však z důvodu nezájmu USA nevznikla. GATT 1947 tedy zůstal provizorní dohodou na několik desetiletí, ale zároveň také jediným právním základem pro mezinárodní obchodování. Hlavním cílem smluvních států byla liberalizace obchodu v podobě uvolňování celních překážek. V rámci tzv. rounds (kola) bylo z počátku jednáno o snižování tarifních překážek (cel) a v pozdějších kolech se objevil zájem také na omezování netarifních bariér obchodu.¹ Za největší úspěch mnohostranného obchodního systému se dá považovat právě snížení cel, ačkoliv k němu

¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 14–16. ISBN 978-80-210-5154-6.

nedocházelo u všech zemí rovnoměrně – větší a důležitější ekonomiky uvolňovaly svůj trh výrazněji.²

Na konci Uruguayského kola v roce 1995 vzniká Marakéšskou dohodou již stálá mezinárodní organizace – WTO. Smlouva GATT 1947 je upravena a nahrazena novější verzí – dohodou GATT 1994. Jsou sepsány i další dohody, a to v oblasti obchodu se službami (General Agreement on Trade in Services, GATS) a práv duševního vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS). Také je vylepšen způsob řešení sporů.³

Od roku 2001 probíhá zatím poslední kolo jednání – Doha round. Týká se především rozvojových zemí, a proto se označuje jako tzv. Rozvojová agenda z Doha. Ukončení tohoto kola je však neustále odsouváno, především kvůli neschopnosti států se shodnout a také z důvodu několika krizí, jak v rámci negociací při WTO, tak i např. celosvětové finanční krize.⁴

V současnosti je členy WTO 164 států. Kanada i tehdejší Československo stály u zrodu dohody GATT 1947 a byly tedy smluvními státy od vstupu této dohody v platnost dne 1. 1. 1948. Vznikem WTO 1. 1. 1995 se stávají obě země (místo Československa už ale samotná ČR) členy této nové mezinárodní organizace. ČR je od roku 2004 také součástí EU, přičemž tato nadnárodní organizace jako taková je sama členem WTO, vedle samostatného členství jejích jednotlivých států.⁵

1.1.2 Právo WTO

Právo WTO je představováno řadou dohod mezi členskými státy. Tato ujednání se dělí na obchodní dohody mnohostranné a vícestranné. **Mnohostranné (neboli všeobecné) dohody** jsou základem systému WTO a musejí být přijaty všemi členy. Naopak **vícestranné dohody**

² MAVROIDIS, Petros C. *Trade in goods: the GATT and the other WTP agreements regulating trade in goods*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 89. ISBN 978-0-19-965748-3.

³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 15–17, 51–52. ISBN 978-80-210-5154-6.

⁴ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 312–315. ISBN 978-80-247-4694-4.

⁵ Members and Observers. *World Trade Organization* [online]. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

jsou jakousi nástavbou k základu a státy se mohou rozhodnout, jestli se chtějí řídit i těmito pravidly či nikoliv. Pokud se však rozhodnou je přijat, jsou pak pro ně tyto dohody závazné.

Základním pramenem je zde Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace, ke které se pojí přílohy. Mnohostranné obchodní dohody se objevují v přílohách č. 1, 2 a 3. Příloha č. 1 se dále dělí na sekce A – obchod se zbožím, B – obchod se službami a C – obchodní aspekty práv duševního vlastnictví. V příloze č. 2 je ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů a příloha č. 3 se týká mechanismu přezkoumávání obchodní politiky. Poslední příloha č. 4 patří samostatným vícestranným obchodním dohodám.⁶ Jelikož se tato práce zabývá výhradně obchodem se zbožím, je nadále věnována pozornost právě příloze č. 1 A, kde se nacházejí mnohostranné dohody o obchodu se zbožím.

1.1.3 GATT 1994

Základním cílem této dohody je liberalizace mezinárodního obchodu. Toho má být dosaženo skrze uplatnění dvou základních výstavbových principů – principu nejvyšších výhod a národního principu. Zároveň jsou také stanoveny výjimky z těchto principů, které např. umožňují vznik zón volného obchodu a celních unií mezi určitými skupinami států, dále umožňují preferenční zacházení s rozvojovými zeměmi a povolují uvalení antidumpingových a vyrovnávacích cel.

Princip nejvyšších výhod je definován v článku I odst. 1: „*Všechny výhody, přednosti, výsady nebo osvobození poskytnutá smluvní stranou jakémukoli výrobku pocházejícímu z kterékoli jiné země nebo tam určenému budou ihned a bezpodmínečně přiznány obdobnému výrobku pocházejícímu z území všech ostatních smluvních stran nebo tam určenému.*“⁷ Základní zásadou je tedy nediskriminace mezi členskými státy, která v tomto případě dopadá především na cla a jiné obdobné dávky, způsob jejich vybírání a dovozní a vývozní formality.

Článek III obsahuje definici **národního režimu**, která stanoví způsob zacházení s cizím výrobkem po vstupu na domácí trh. Tento způsob musí být shodný s přístupem k domácímu výrobku. Nesmí tedy docházet k diskriminaci mezi tuzemským zbožím a zbožím z jiného

⁶ ROZEHNALOVÁ, Nadežda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 71–72. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁷ Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Marrakeš, 15. dubna 1994. Praha: Ministerstvo vnitra 1995, částka 51, s. 2346–2792.

členského státu, a to hlavně co se týče vnitřních daní a předpisů ovlivňujících prodej, nákup, dopravu nebo distribuci.

V **listině koncesí**, která je upravena článkem II, se státy zavazují, že aplikované clo na konkrétní zboží nepřevýší sazbu uvedenou v této listině. Cílem je postupně snižovat tyto závazkové celní sazby. V některých případech už je dokonce závazek zemí snížen na 0 %.⁸ Článek XI obsahuje **všeobecný zákaz množstevních omezení**, což je také jednou ze zásad GATT 1994 vedle nediskriminace a snižování cel popsaných výše.⁹

1.1.4 Přílohy GATT 1994

Na GATT 1994 navazují další mnohostranné obchodní dohody. První z nich je **Dohoda o zemědělství**. Zemědělské produkty patří mezi klíčové obchodované zboží. Výčet produktů, na které se uplatní tato Dohoda, je uveden v příloze 1 k této Dohodě. Pro mnoho států jsou zemědělské výrobky citlivým tématem, jelikož mohou představovat významnou exportní komoditu, což se projeví v ekonomice závislé na zemědělské produkci. Z tohoto, ale i z jiných důvodů státy do zemědělství značnou měrou zasahují a nastavují vysoké překážky obchodu.¹⁰ Proto se také nebyly schopny domluvit na jednotné úpravě dříve a k významnější liberalizaci v této oblasti došlo až v rámci Uruguayského kola. Snahy o další liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty jsou zařazeny také do programu Doha round. Mezi základní pravidla této Dohody patří povinnost převést kvóty a jiné kvantitativní restrikce na cla (tzv. tarifkovat tato opatření a začlenit je do listiny koncesí, aby byla průhlednější) a také omezit domácí podpory a vývozní subvence v zemědělské sféře. Tyto podpory a subvence nesmějí být vyšší než závazky států dané v listině koncesí (článek 3 odst. 2 a 3).¹¹ Domácí podpory se rozlišují na dovozené (tzv. **green box**), které mají minimální dopad na trh (článek 6 a příloha 2 – např. podpora restrukturalizace

⁸ ROZEHNALOVÁ, Nadežda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 76–83. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 74–75. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹⁰ ROZEHNALOVÁ, Nadežda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 84–87. ISBN 978-80-7357-562-5.

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Nadežda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 74–77. ISBN 978-80-210-5154-6.

zemědělství) a dále na tzv. **amber box**, který obsahuje přímé podpory a tyto mají být omezovány.¹²

Další přílohou je **Dohoda o uplatňování sanitárních a fytosanitárních opatření**. Tato opatření, ačkoliv mohou být ukládána na ochranu lidského života a zdraví, živočichů a rostlin, nesmějí být zneužívána jako skrytá překážka mezinárodního obchodu a nesmějí diskriminovat zahraniční výrobce ve prospěch těch domácích ani zahraniční výrobce mezi sebou.

Kromě sanitárních a fytosanitárních opatření jsou dalšími netarifními překážkami také technické předpisy. Ty jsou upraveny v **Dohodě o technických překážkách obchodu**, která stanovuje podmínky, za kterých státy mohou používat technické předpisy a standardy. Musí se jednat o nediskriminující předpis, který byl vytvořen na základě Kodexu správné praxe (v příloze 3).

Dohoda o obchodních aspektech investičních opatření specifikuje určitá investiční opatření, která nejsou v souladu s národním režimem a se zákazem kvantitativních omezení. Obecně investiční opatření nesmějí být překážkou obchodu.

Dohoda o provádění článku VI GATT 1994 neboli **Dohoda o antidumpingu** se uplatňuje současně s článkem VI GATT 1994, který dovoluje uvalit antidumpingové clo a bránit se tím před nižší cenou zahraničního výrobku, která působí újmu domácímu odvětví. Aby se jednalo o dumping musí být cena produktu nižší než jeho normální hodnota. Co se považuje za normální hodnotu je podrobně specifikováno v článku 2 Dohody o antidumpingu.

Dohodou o provádění článku VII GATT 1994 neboli **Dohodou o zjišťování celní hodnoty** se rozšiřují a zpřesňují pravidla dána článkem VII GATT 1994. Dle článku 1 Dohody o zjišťování celní hodnoty se touto hodnotou rozumí převodní cena čili cena skutečně zaplacená za prodané zboží.

Kontrola zboží je upravena v **Dohodě o kontrole před odesláním** a vztahuje se na činnosti spojené zejména s ověřováním kvality, množství a ceny (dle článku 1 odst. 3 této Dohody).

¹² ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 127. ISBN 978-80-247-4694-4.

Nutností je především nediskriminace, transparentnost, ochrana důvěrných obchodních informací nebo zabránění střetu zájmů kontrolních orgánů.¹³

Dohoda o pravidlech původu obsahuje pravidla pro správné určení původu zboží, což je nezbytné v současném globalizovaném světě, kdy výrobek vzniká ve více zemích, a bývá proto komplikované určit jednu konkrétní zemi původu. Na základě země původu je pak výrobku přiřazena určitá výše celní sazby – buď základní nebo preferenční. Kdyby neexistovaly výjimky k principu nejvyšších výhod, určení původu zboží by nebylo tak klíčovým momentem – stačilo by pouhé zjištění, že výrobek je z jakéhokoliv členského státu WTO a uplatnila by se základní sazba. Určení země původu je potřebné také pro případné uvalení ochranných opatření a antidumpingových cel.¹⁴

Hlavním cílem **Dohody o dovozním licenčním řízení** je zjednodušení dovozního licenčního řízení, zajištění spravedlivého udělování licencí a omezení negativních vlivů licenčního řízení na mezinárodní obchod.

Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních obsahuje pravidla pro poskytování subvencí a jiných podpor pro průmyslové i zemědělské výrobky, a následné možnosti, jak se proti tomu bránit pomocí vyrovnávacích opatření. Subvencí se dle článku 1 této Dohody rozumí vládou poskytnutý finanční příspěvek představující určitou výhodu pro obdarovaného. Pozornost je věnována specifickým subvencím, které jsou poskytovány konkrétním subjektům a blíže definovány v článku 2 této Dohody.¹⁵ Specifické subvence se dělí na **zakázané** (část II), které přímo narušují obchod a poškozují obchodní partnery, dále na **přípustné** (část III), které mohou být poskytovány, ale při negativním vlivu na trh se dá proti nim bránit, a jako poslední na subvence **povolené** (část IV) bez sebemenšího dopadu na obchod.¹⁶

Pravidla pro možnosti ochrany určitého domácího odvětví před vážnou újmou jsou obsažena v **Dohodě o ochranných opatřeních**. Ochranné opatření může být uvaleno za předpokladu,

¹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 77–90. ISBN 978-80-210-5154-6.

¹⁴ MAVROIDIS, Petros C. *Trade in goods: the GATT and the other WTP agreements regulating trade in goods*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 140. ISBN 978-0-19-965748-3.

¹⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 91–94. ISBN 978-80-210-5154-6.

¹⁶ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 109. ISBN 978-80-247-4694-4.

že došlo k absolutnímu nebo relativnímu nárůstu dovozu určitého produktu, který způsobil nebo může způsobit vážnou újmu. Dále musí být splněna podmínka nediskriminujícího opatření a nepředvídatelného vývoje dle článku XIX GATT 1994, který platí současně s touto Dohodou.¹⁷

1.2 Dohoda mezi EU a Kanadou

Vzhledem ke členství České republiky v EU a rozsahu přenosu pravomocí patří obchodní politika do výlučných pravomocí evropských institucí v rámci tzv. společné obchodní politiky. ČR se tedy vzdala možnosti uzavírat mezinárodní obchodní dohody se třetími zeměmi či jinými mezinárodními organizacemi ve prospěch Evropské unie.¹⁸ Tato podkapitola patří Komplexní hospodářské a obchodní dohodě (Comprehensive Economic and Trade Agreement, dále jen CETA), kterou spolu uzavřely Kanada a Evropská unie, a která zakládá zónu volného obchodu mezi oběma stranami. V této podkapitole se budu zabývat pouze těmi částmi dohody CETA, které mohou ovlivnit režim dovozu zboží do Kanady z pohledu českého exportéra.

1.2.1 Právní rámec pro přijetí preferenční obchodní dohody

V rámci mnohostranného obchodního systému jsou dána obecná pravidla, v jejíchž mezích se státy musí pohybovat. Ačkoliv základní zásadou je nediskriminace, jíž se dosahuje pomocí principu nejvyšších výhod, umožňuje právo WTO výjimku v podobě preferenčního zacházení. Tato diskriminující výjimka je upravena článkem XXIV GATT 1994. Existují dvě možnosti preferenční obchodní dohody – zóna volného obchodu nebo celní unie.¹⁹ V rámci **zóny volného obchodu** dochází k odstranění cel a jiných překážek v podstatě pro veškerý obchod se zbožím mezi určitou skupinou států. Za **celní unií** se pak považuje spojení několika států v jedno celní území, které kromě odstranění cel v rámci tohoto území navíc uplatňuje jednotnou obchodní politiku vůči ostatním zemím.

V případě, že země chtějí uzavřít takovou preferenční dohodu a znevýhodnit tím tak vlastně ostatní členy WTO, musí nejdříve sjednat prozatímní dohodu a oznámit záměr o vzniku unie

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, s. 94–96. ISBN 978-80-210-5154-6.

¹⁸ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 221–227. ISBN 978-80-247-4694-4.

¹⁹ MAVROIDIS, Petros C. *Trade in goods: the GATT and the other WTP agreements regulating trade in goods*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2013, s.192–193. ISBN 978-0-19-965748-3.

nebo oblasti ostatním členům WTO.²⁰ Ostatně fungování samotné EU umožňuje právě článek XXIV GATT 1994.²¹ CETA ve svém článku 1.4, čímž zřizuje zónu volného obchodu, přímo odkazuje na článek XXIV GATT 1994 (a také na článek V GATS, který v této práci není zmiňován, jelikož se týká obchodu se službami).²²

Uzavření obchodní dohody Evropskou unií, ale jménem jejích členských států (tedy i ČR) je umožněno ustanoveními Smlouvy o fungování Evropské unie. V článku 3 je společná obchodní politika zařazena mezi výlučné pravomoci této nadnárodní organizace a v článcích 206 a násl. je společná obchodní politika upravena blíže. Mezi pravomoci institucí EU patří mimo jiné sjednávání a uzavírání mezinárodních dohod.²³

1.2.2 Vývoj bilaterálních vztahů mezi Kanadou a EU

Jelikož postup k volnějšímu obchodu na multilaterální úrovni poněkud stagnuje, vrací se státy zpět k bilaterálním obchodním dohodám, které mohou vzniknout na základě výše zmíněného článku XXIV GATT 1994 a jsou schopné zajistit větší liberalizaci obchodu. Kanada s Evropskou unií nejsou výjimkou.²⁴ Vzájemný vztah mezi oběma stranami začal již v roce 1976 uzavřením **Rámcové dohody o obchodní a ekonomické spolupráci** (Framework Agreement for Commercial and Economic Cooperation). V dalších letech se strany pravidelně scházely, aby prodiskutovaly další dohody. V roce 1997 uzavřely dohodu o bližší spolupráci v evropsko-kanadské celní administraci, v roce 1999 **Veterinární dohodu** (Veterinary Agreement) upevňující vzájemný obchod se zvířaty a zvířecími produkty, v roce 2003 **Dohodu o víně a destilátech** (Wine and Spirits Agreement) a v roce

²⁰ Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Marrakeš, 15. dubna 1994. Praha: Ministerstvo vnitra 1995, částka 51, s. 2346–2792.

²¹ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 129. ISBN 978-80-247-4694-4.

²² Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-INIT/cs/pdf>

²³ Smlouva o fungování Evropské unie (C 326/47). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. 26. 10. 2012 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>

²⁴ BORTA, Ludmila. CETA – Bilateral trade agreement between the EU and Canada. *Centre for European Studies (CES) Working Papers* [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 17–31 [cit. 2018-02-19]. ISSN 2067-7693. Dostupné z: http://web.b.ebscohost.com/zdroje.vse.cz/ehost/detail/detail?vid=1&sid=14784a18-8908-4c50-a96d-051c8039b111%40_sessionmgr120&hid=124&bdata=JmxhbmcyY3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=96270534&db=asn

2009 **Dohodu o bezpečnosti v civilním letectví** (Civil Aviation Safety Agreement) a **Komplexní dohodu o vzdušné dopravě** (Comprehensive Air Transport Agreement).

V květnu roku 2009 na summitu v Praze začalo vyjednávání o obchodní dohodě **CETA**. Součástí této dohody je i Veterinární dohoda a Dohoda o víně a destilátech.²⁵ V říjnu 2013 došlo k politickému konsensu, přičemž si strany odsouhlasily obsah a základní ustanovení této dohody, jejíž cílem by mělo být odstranění bariér volného obchodu.²⁶ Evropská komise postoupila návrh podpisu dohody CETA Radě v červenci roku 2016. V říjnu téhož roku kanadský předseda vlády Justin Trudeau společně s předsedou Evropské Rady Donaldem Tuskem a předsedou Evropské komise Jean-Claude Junckerem dohodu podepsali. V únoru 2017 odsouhlasil dohodu CETA také Evropský parlament a v Kanadě prošel návrh implementace této dohody do kanadských zákonů třetím čtením a byl přeposlán Senátu.²⁷ V září roku 2017 vstoupila CETA v provizorní platnost. To znamená, že dochází k prozatímnímu provádění této dohody. Oblasti, na které zatím CETA nedopadá, se týkají převážně investic. Teprve po ratifikaci dohody národními a v některých případech i regionálními parlamenty v evropských zemích nabude CETA úplné účinnosti.²⁸

1.2.3 Oblasti upravené dohodou CETA

CETA je nejvíce ambiciózní a progresivní dohoda, kterou kdy Kanada nebo EU uzavřely. Tato dohoda otevírá nové možnosti pro kanadské a evropské investory a exportéry. Především si klade za cíl podpořit obchod se zbožím skrze odstranění cel, přičemž budou zachována práva pracovníků a životní prostředí.²⁹ Jak již název napovídá, dohoda je

²⁵ Countries and regions. Canada. *European Commission* [online]. 2017-09-21 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/canada/>

²⁶ BORTA, Ludmila. CETA – Bilateral trade agreement between the EU and Canada. *Centre for European Studies (CES) Working Papers* [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 17–31 [cit. 2018-02-19]. ISSN 2067-7693. Dostupné z: http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz/ehost/detail/detail?vid=1&sid=14784a18-8908-4c50-a96d-051c8039b111%40_sessionmgr120&hid=124&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=96270534&db=asn

²⁷ CNW. Prime Minister Trudeau welcomes the European Parliament's approval of the Comprehensive Economic and Trade Agreement and Strategic Partnership Agreement. In: *Newswire* [online]. 2017-02-15 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.newswire.ca/news-releases/prime-minister-trudeau-welcomes-the-european-parliaments-approval-of-the-comprehensive-economic-and-trade-agreement-and-strategic-partnership-agreement-613850723.html>

²⁸ EU–Canada. *European Commission* [online]. 2017-10-11 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-explained/>

²⁹ CETA: A progressive trade agreement for a strong middle class. *Government of Canada* [online]. 2018-02-14 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.international.gc.ca/gac-amc/campaign-campagne/ceta-aecg/index.aspx?lang=eng>

komplexní, a tudíž okruh otázek, které řeší, je mnohem širší než u klasické obchodní dohody zabývající se pouze eliminací cel.³⁰

Tato dohoda obsahuje sedm hlavních částí. Jednou z nejdůležitějších oblastí, kterou CETA upravuje, je **obchod se zbožím**. Jelikož se má práce zabývat exportem zboží, bude této části dohody věnována největší pozornost. Obsahuje ale také ustanovení ohledně **obchodu se službami** včetně uznávání pracovní kvalifikace v oborech účetní, právník, inženýr a architekt. Dále otevírá trh **veřejných zakázek**, podporuje **investice** mezi oběma ekonomikami, chrání práva **duševního vlastnictví**, zdůrazňuje **udržitelný růst** skrz ochranu životního prostředí a pracovních práv, a v neposlední řadě pomáhá **malým exportérům** díky snížení cel, zjednodušení celních procedur a kompatibilnějším technickým požadavkům.³¹

Článek 2.1 dohody CETA obsahuje cíl, jímž je liberalizace obchodu se zbožím, které mají strany dosáhnout v průběhu přechodného období, a to začíná vstupem této dohody v platnost.³² Některá cla jsou odstraněna přímo po vstupu dohody CETA v platnost, zatímco jiná jsou postupně snižována a k jejich úplné eliminaci dojde buď po 3, 5 nebo 7 letech. Harmonogram odstraňování cel je uveden v příloze 2-A. Nakonec bude odstraněno téměř 99 % veškerých celních překážek. Pro průmyslové zboží se strany zavázaly odstranit veškerá cla, zatímco pro poněkud citlivější zemědělské produkty je přijat speciální postup s různými výjimkami. Týká se to hlavně hovězího, vepřového, kukuřice a sýru. Trh s drůbežím masem a s vejci nebude dokonce uvolněn vůbec. Se zemědělskými výrobky souvisí také zeměpisná označení – produkty, které pocházejí ze specifických evropských regionů a mají být

³⁰ BARBEE, Inu. Canada's Trade Policy: In Search of a Roadmap. *American Revue of Canadian Studies* [online]. 2015, vol. 45, no. 4, s. 392–412 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=d469f82e-5e7f-47a4-aa4b-a8e5d47cbffd%40sessionmgr120>

³¹ CETA Overview: the 7 main parts of the agreement. *European Commission* [online]. September 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156056.pdf

³² Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-INIT/cs/pdf>

v Kanadě chráněny před napodobováním.³³ Česká republika má zaregistrovaná dvě zeměpisná označení, a to „české pivo“ a „žatecký chmel“.³⁴

Kapitola tři dohody CETA upravuje **nápravná opatření v oblasti obchodu**. V oblasti antidumpingových a vyrovnávacích opatření strany v článku 3.1 „*potvrzují svá práva a povinnosti podle článku VI GATT 1994*³⁵, *Antidumpingové dohody a Dohody o subvencích a vyrovnávacích opatřeních*“. Článkem 3.4 strany dále „*potvrzují svá práva a povinnosti týkající se souhrnných ochranných opatření podle článku XIX GATT 1994*³⁶ a *podle Dohody o ochranných opatřeních*“. Základním principem při uvalování antidumpingových, vyrovnávacích a souhrnných ochranných opatření je transparentnost a snaha o co nejmenší dopad na dvoustranné obchodní vztahy. Strany přitom postupují podle pravidel WTO.

Čtvrtá kapitola dohody „*se týká přípravy, přijímání a uplatňování technických předpisů, norem a postupů posuzování shody, které mohou ovlivnit obchod se zbožím mezi stranami*“ (článek 4.1 odst. 1). Upravuje tedy **technické překážky obchodu** a snaží se je omezit např. posílením spolupráce mezi stranami v oblasti technických předpisů a norem, a také mezi normalizačními orgány s cílem usnadnit vzájemnou komunikaci ohledně harmonizace předpisů.³⁷ Technické normy definují charakteristiky, které by výrobek měl být, jako např. jeho balení, značení nebo funkčnost. Kromě těchto předpisů může být překážkou obchodu také postup posuzování shody s těmito normami, jako např. kontrola a certifikace. Díky dohodě CETA dochází ke vzájemnému uznávání certifikátů posuzující shodu elektrických a elektronických produktů, radiozařízení, hraček, měřicích přístrojů, strojů a dalších druhů zboží uvedených v Protokolu o vzájemném uznávání výsledků posuzování shody.³⁸ Není

³³ Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf

³⁴ Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-ADD-5/en/pdf#page=2>

³⁵ Antidumpingová a vyrovnávací cla

³⁶ Nouzová opatření při dovozu některých výrobků

³⁷ Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-INIT/cs/pdf>

³⁸ Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf

tedy již nutná dvojitá kontrola kvality a testování těchto druhů zboží. Článek 4.2 začleňuje do dohody CETA některá ustanovení Dohody o technických překážkách obchodu.

Život a zdraví lidí, zvířat a rostlin jsou chráněny **sanitárními a fytosanitárními opatřeními**, která jsou upravena kapitolou pět. Kromě této ochrany kapitola také dbá na to, aby sanitární a fytosanitární opatření nebyla překážkou obchodu. Strany potvrzují svá práva a povinnosti dle Dohody o sanitárních a fytosanitárních opatřeních. Článek 5.6 nastoluje rovnocennost mezi evropskými a kanadskými sanitárními a fytosanitárními opatřeními.

Kapitola šest o **clech a usnadnění obchodu** má za cíl zjednodušit přechod zboží přes státní hranici. Mezi stranami a jejich celními orgány probíhá spolupráce a výměna informací. Právní předpisy týkající se dovozních a vývozních operací jsou transparentní a dostupné druhé straně. Postupy při dovozu, vývozu a tranzitu mají být administrativně jednoduché a neměly by omezovat obchod víc, než je nezbytně nutné. Celkově je snaha o nižší náklady pro dovozce a vývozce díky zjednodušeným a urychleným postupům při propuštění zboží.

Kapitolou sedm jsou v dohodě upraveny **subvence**. CETA se zde často odvolává na ustanovení Dohody o subvencích a vyrovnávacích opatřeních, konkrétně v případech definice subvence (článek 7.1) nebo oznámení o právním základu, formě a výši subvence (článek 7.2). Na základě obav jedné strany, že by ji subvence mohla poškodit, mohou proběhnout konzultace ohledně této subvence s cílem odstranění jejího nepříznivého vlivu (článek 7.3).³⁹

Součástí dohody CETA je také **Protokol o pravidlech původu a o postupech stanovení původu** (Protocol on Rules of Origin and Origin Procedures), který obsahuje metodiku pro určení, zda se jedná o zboží pocházející z jedné ze smluvních stran (EU nebo Kanada). V případě exportu zboží z ČR do Kanady musí český vývozce doložit, že se jedná o zboží z EU, a teprve poté může jeho produkt získat preferenční tarif při dovozu do Kanady.⁴⁰ Článek 2 odst. 1 tohoto Protokolu ve třech bodech definuje, kdy se jedná o zboží pocházející ze smluvní strany. Za prvé, produkt je plně získán z teritoria smluvní strany (článek 4 blíže specifikuje, že se jedná např. o nerostné suroviny vytěžené, zeleninu a rostliny vypěstované

³⁹ Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-INIT/cs/pdf>

⁴⁰ Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf

nebo živá zvířata narozená a vychovaná na území jedné ze smluvních stran). Za druhé, produkt je vyroben pouze z materiálu pocházejícího ze smluvní strany. A za třetí, produkt byl podstatně zpracován ve smluvní straně. Kritéria pro dostatečné zpracování jsou specifikována v příloze 5 k Protokolu.⁴¹ Pro preferenční zacházení je ještě nutné, aby zboží bylo přepraveno z EU do Kanady přímo anebo s případnou zastávkou v jiné zemi, kde ale musí být pod celním dohledem a nesmí zde dojít k žádnému dalšímu zpracování produktu.⁴²

Kanada a ČR jsou vázány právem WTO a dohodou CETA, kterou mezi sebou prostřednictvím Evropské unie uzavřely. Dohoda GATT 1994 a její přílohy upravují aspekty mezinárodního obchodu se zbožím v nejširším rámci. Oblasti upravené těmito dohodami jsou pak zpřesňovány v dohodě CETA, jejíž hlavním cílem je liberalizace obchodu. Proto také obsahuje pro smluvní strany a jejich obchodní politiky přísnější ustanovení, aby volný obchod bez bariér mohl mezi Kanadou a EU existovat.

⁴¹ Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-ADD-6/en/pdf>

⁴² Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf

2 Veřejnoprávní limity dovozu zboží do Kanady

V této kapitole jsou popsány bariéry dovozu zboží do země, které jsou stanoveny vnitrostátní kanadskou úpravou. Jedná se vlastně o autonomní nástroje obchodní politiky, které může stát uplatňovat samostatně, avšak pouze v mezích mezinárodních smluv, jichž je smluvní stranou. To znamená, že tyto uvalované překážky nesmí být v rozporu s pravidly WTO popsanými v první kapitole a nově musí být také v souladu s dohodou o volném obchodu CETA. Stát může jako nástroj regulace obchodu se zbožím využívat jak cla neboli tarifní překážky obchodu, tak i různá netarifní opatření v podobě nutných certifikací, licencí nebo třeba antidumpingových opatření.

Mezinárodní obchod je pro Kanadu důležitý, proto se snaží o otevřenost a liberalizaci skrz bilaterální, regionální a multilaterální obchodní dohody. Snahou kanadské vlády je omezit cla, vývozní subvence a další domácí podpory ohrožující volný obchod, zvýšit transparentnost a zjednodušit celní procedury.⁴³ Obecně je tedy obchodní politika Kanady liberální, i přesto se však dají nalézt postupy, které ztěžují českým podnikatelům import zboží do země.

2.1 Tarifní překážky

Tarifní opatření jsou vlastně cla, která odrážejí dlouhodobé cíle obchodní politiky států. Clo je peněžitá částka vybíraná při dovozu zboží neboli při přechodu zboží přes celní hranice. Celní sazby se nacházejí v celním sazebníku, kde jsou přiřazeny produktům rozděleným na základě Harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží. Tento systém vyvinula Světová celní organizace (World Customs Organization, WCO).⁴⁴

Celní systém v Kanadě upravuje především Celní zákon (Customs Act)⁴⁵, Zákon o celním sazebníku (Customs Tariff)⁴⁶ a Celní sazebník (Departmental Consolidation of the Customs

⁴³ Tariffs and Non-Tariff Measures. *Global Affairs Canada*. 2016-09-07 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/topics-domaines/goods-produits/tariffs.aspx?lang=eng>

⁴⁴ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 110–113. ISBN 978-80-247-4694-4.

⁴⁵ Customs Act. In: *Justice Laws Website* [online]. R.S.C. 1985, c. 1 (2nd Supp.), last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-52.6.pdf>

⁴⁶ Customs Tariff. In: *Justice Laws Website* [online]. S.C. 1997, c. 36, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/C-54.011/>

Tariff).⁴⁷ Oblast celnictví v Kanadě spadá pod Úřad kanadských pohraničních služeb (Canada Border Services Agency, dále jen CBSA), což je federální vládní úřad. Cla jsou tedy upravena na federální úrovni a spadají do výlučných federálních pravomocí. Kromě cel tento úřad spravuje také státní hranici a imigraci.

Kanada využívá tři druhy celních sazeb. **Všeobecná sazba** se uplatní pro nečlenské státy WTO nebo státy, se kterými není uzavřená dohoda o doložce nejvyšších výhod. V případě Kanady se jedná o pouhou jednu zemi, na kterou se uplatní všeobecná sazba, a to na Korejskou lidově demokratickou republiku. Tato sazba je jednotná pro všechny druhy zboží ve výši 35 %. Pokud by však jiná celní sazba měla být vyšší než všeobecná, uplatní se ta vyšší.⁴⁸ Obecně nižší sazbou je **sazba podle doložky nejvyšších výhod**, která je součástí dohod WTO, případně její uplatnění může vyplývat z dohody uzavřené s nečlenským státem. Nejnižší jsou **preferenční sazby**, které platí na základě mezinárodních obchodních dohod nebo jednostranně udělených výhod pro rozvojové země.⁴⁹ Pro českého podnikatele jsou tedy podstatné reciproční preferenční sazby vyplývající z dohody CETA.

V kanadském celním sazebníku jsou dvě kolonky pro celní sazbu. Jedna obsahuje sazbu podle doložky nejvyšších výhod, která je u zhruba dvou třetin položek ve výši 0 %. Ve druhé kolonce jsou obsaženy preferenční tarify, které jsou nulové u více než 90 % druhů zboží.⁵⁰ Pro zboží pocházející z členských zemí EU se uplatní preferenční tarif s označením CEUT (Canada–European Union Tariff). V zákoně o celním sazebníku jsou specifikovány dodatky, které se mohou objevit za označením CEUT. V případě dodatku „A“ se jedná o celní sazbu již konečnou ve výši 0 %. Dodatek „F“ znamená výchozí sazbu přiměřeně sníženou podle pravidel pro dodatky „F“. Poslední možností je písmeno „W“, které se pojí s čísly 1–4 a výchozí sazbu postupně v letech snižuje v závislosti na čísle. Tak například sazba u zboží označená dodatkem „W1“ se ve čtyřech fázích postupně snižuje až na 0 % po třech letech od doby, kdy vstoupí tato sekce zákona v platnost. Zatímco dodatek „W2“ zredukuje

⁴⁷ Departmental Consolidation of the Customs Tariff 2018. In: *Canada Border Services Agency* [online]. 2018-01-01 [cit. 2018-03-05]. ISSN 2368-6073. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/trade-commerce/tariff-tarif/2018/01-99/01-99-t2018-eng.pdf>

⁴⁸ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁴⁹ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 114. ISBN 978-80-247-4694-4.

⁵⁰ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

počáteční sazbu na nulovou hodnotu po pěti letech a dodatky „W3“ a „W4“ až po sedmi letech.⁵¹

Kanadský celní sazebník je rozdělený do 21 sekcí na základě Harmonizovaného systému cel. Mezi nimi nalezneme např. sekce „živá zvířata a produkty z nich“, „zeleninové produkty“, „nerostné suroviny“, „textil“ nebo „dopravní prostředky, letadla, lodě a příslušenství“. Jak již bylo zmíněno, většina zboží přichází z EU do Kanady s nulovým tarifem. Existuje však několik produktů, na které dopadá při dovozu z EU importní clo. Mezi ně patří např. různé druhy řezaných rostlin jako růže s 5% sazbou, speciální druh orchideje s 8 % nebo chryzantémy se 4 %. I přesto je u všech těchto rostlin sazba preferenčního tarifu CEUT asi poloviční oproti sazbě podle doložky nejvyšších výhod. Dalším příkladem produktu s dovozním clem je bramborový škrob se 7 %, motorová vozidla pro převoz deseti a více osob s clem ve výši 4 % nebo výletní lodě s 18,5% sazbou.

Na některé produkty, především zemědělského původu, se uplatní dvojí sazba v závislosti na dovezeném množství. Rozlišuje se sazba pro zboží dovezené v rámci povoleného množství a sazba pro zboží převyšující toto množství. Tak například semínka ječmene pro účely sladování se do určitého přislíbeného množství dovážejí do Kanady zadarmo, ale po vyčerpání těchto kvót se již pro dovoz z EU uplatní clo ve výši 63 %. Sazba podle doložky nejvyšších výhod je v tomto případě ve výši 94,5 %.⁵²

2.2 Netarifní překážky

Smyslem užívání netarifních opatření je obecně kontrola množství dováženého zboží kvůli případným negativním dopadům na domácí ekonomiku, dále obrana před dumpingem a subvencovaným dovozem nebo ochrana spotřebitele a přírodního bohatství. Mezi netarifní překážky dovozu patří různé vnitřní daně, přírážky uvalované na dovoz, zákazy dovozu, kvóty, licenční opatření, antidumpingová, vyrovnávací a jiná ochranná opatření nebo technická, sanitární a fytosanitární opatření.⁵³

⁵¹ Customs Tariff. In: *Justice Laws Website* [online]. S.C. 1997, c. 36, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/C-54.011/>

⁵² Departmental Consolidation of the Customs Tariff 2018. In: *Canada Border Services Agency* [online]. 2018-01-01 [cit. 2018-03-05]. ISSN 2368-6073. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/trade-commerce/tariff-tarif/2018/01-99/01-99-t2018-eng.pdf>

⁵³ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 108-119. ISBN 978-80-247-4694-4.

Na většinu zboží dopadá **daň ze zboží a služeb** (Goods and Services Tax, dále jen GST) ve výši 5 %.⁵⁴ Na dovážené zboží se uvaluje poté, co již byla hodnota zboží zvýšena o dovozní clo.⁵⁵ Některé druhy zboží, jako třeba léky na předpis, lékařské přístroje nebo základní potraviny, jsou osvobozeny od GST. Kromě GST může být na zboží uvalena ještě **daň z prodeje** (sales tax), jejíž výše závisí na jednotlivých provinčních ustanoveních o daních. Pouze provincie Alberta a všechna tři teritoria (Severozápadní teritoria, Yukon, Nunavut) již základní 5% GST nezvyšují. U ostatních provincií se navýšení pohybuje mezi 5–10 %. Na lihoviny, víno, pivo a tabákové výrobky se uplatní navíc i **spotřební daň** (excise tax), která je v některých provinciích zvýšena o provinční **daň ze spotřeby** (consumption tax). Ta se kromě výše zmíněných produktů uplatní také na pohonné hmoty. V provinciích Québec a Ostrov prince Edwarda vybírají ještě speciální daň na nové pneumatiky.⁵⁶

Na některé zboží se uplatní **zákaz dovozu** do Kanady. Jedná se o nemravný materiál podle kanadského trestního zákoníku, padělané mince nebo bankovky, zboží vyrobené vězeňskou prací, určité použité matrace a ojeté dopravní prostředky, zápalky z bílého fosforu, materiál obsahující nenávistnou propagandu, rozvratnou činnost nebo velezradu a zboží s falešným označením původu.⁵⁷

V Zákoně o vývozních a dovozních povoleních (Export and Import Permits Act)⁵⁸ je právní základ pro vznik **Seznamu dováženého kontrolovaného zboží** (Import Control List). Tento seznam obsahuje jakýkoliv druh zboží, na jehož dovoz je nutné dohlížet, a to např. z důvodu zajištění nejlepší možné dodávky a distribuce vzácného zboží nebo omezení dováženého množství zboží v oblasti farmářských výrobků, zbraní a munice.⁵⁹ Seznam obsahuje textil a oblečení, ocel, pšenici, ječmen, mléčné výrobky, kuřecí a krocaní maso, vajíčka, zbraně

⁵⁴ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁵⁵ Step-by-Step Guide to Importing Commercial Goods into Canada. Canada Border Services Agency. 2018-01-11 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html>

⁵⁶ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁵⁷ D9 – Prohibited Importations. Canada Border Services Agency. 2016-03-16 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d9-eng.html>

⁵⁸ Export and Import Permits Act. In: Justice Laws Website [online]. R.S.C. 1985, c. E-19, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/E-19/FullText.html>

⁵⁹ Tamtéž

a několik jiných druhů zboží.⁶⁰ Zboží zahrnuté do tohoto seznamu může být do Kanady dovezeno jen s povolením (licencí), které vydá příslušný úřad kanadskému rezidentovi, jímž může být fyzická osoba s místem bydliště v Kanadě nebo právnická osoba se sídlem či pobočkou v Kanadě.⁶¹ Poplatek za dovozní licenci se liší v závislosti na původu a hodnotě zboží.⁶²

Dovážené zboží podléhá také požadavkům různých vládních úřadů, které se mohou domáhat **kontroly zboží, licence či certifikace**, což pro ně vykonává CBSA. Mezi zboží, na které často dopadá taková povinnost, patří střelné zbraně spravované úřadem Canadian Firearms Program, kulturní majetek spadající pod správu Canadian Heritage, jaderný materiál pod Canadian Nuclear Safety Commission nebo ohrožené živočišné a rostlinné druhy pod dohledem Environment and Climate Change Canada.⁶³ Dodatečné omezení může být uloženo provinčními autoritami při dovozu alkoholu a tabákových výrobků.⁶⁴ Na dovoz alkoholu existuje v Kanadě státní monopol a každá provincie a teritorium si reguluje dovoz, spotřebu a prodej alkoholu za pomoci vládních podniků.⁶⁵

V rámci dohody CETA se strany u určitých druhů zboží dohodly na preferenčním propuštění pouze pro určité množství tohoto zboží. Produkty jsou propouštěny na základě principu „first-come, first-served“, tedy kdo dřív přijde, je dřív na řadě.⁶⁶ Při dovozu do Kanady jsou na rok 2018 v platnosti kvóty na textil a oblečení. Jako příklad se dá uvést 187 000 m² koberců, 126 000 dámských halenek, 85 000 kg sportovního oblečení nebo 182 000 pánských bavlněných košil. Doposud se nejvíce využily licence na dovoz koberců, kterých

⁶⁰ Importing into Canada. *Global Affairs Canada*. 2016-09-15 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/impor/canada.aspx?lang=eng

⁶¹ Export and Import Permits Act. In: *Justice Laws Website* [online]. R.S.C. 1985, c. E-19, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/E-19/FullText.html>

⁶² Kanada: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu. *BusinessInfo.cz*. 2017-06-02 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kanada-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-17932.html#sec4>

⁶³ Other Government Departments and Agencies: Reference List for Importers. *Canada Border Services Agency*. 2016-12-06 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/reflist-listeref-eng.html>

⁶⁴ Step-by-Step Guide to Importing Commercial Goods into Canada. *Canada Border Services Agency*. 2018-01-11 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html>

⁶⁵ Kanada: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu. *BusinessInfo.cz*. 2017-06-02 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kanada-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-17932.html#sec4>

⁶⁶ CETA Origin Quotas. *Global Affairs Canada*. 2018-01-09 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/ceta_origin_quotas-contingents_origine_aecg.aspx?lang=eng

bylo do 5. 3. 2018 dovezeno necelých 11 %.⁶⁷ Na tuto dobu zhruba dvou měsíců však připadá asi 17 %, a proto za předpokladu, že se koberce prodávají po celý rok stejně, nebude zřejmě s dovozem koberců problém, a tedy žádného evropského podnikatele by tyto kvóty neměly omezit. Toto mé tvrzení podporují také údaje z loňského roku, kdy byly stanoveny kvóty poměrově od 21. 9. 2017 (vstup dohody CETA v platnost) do konce roku. Za tyto tři měsíce a pár dní bylo nejvíce využito licencí na dovoz pánských vlněných úborů, ale i ty byly využity pouze z 25 % celkového povoleného množství.⁶⁸

Překážkou obchodu mohou být také **antidumpingová a vyrovnávací opatření**. Jejich uvalení předchází proces, který řeší CBSA a Kanadský tribunál mezinárodního obchodu (Canadian International Trade Tribunal, dále jen CITT).⁶⁹ Nejdříve na základě stížnosti podané domácím odvětvím rozhodne CBSA, jestli se jedná o dostatečný důkaz pro započetí řízení. Poté CITT zkoumá, jestli dumpingové nebo subvencované zboží poškodilo nebo hrozilo poškodit domácí průmysl. O výši přírážky pak rozhodne CBSA. Mezitím, co probíhá finální šetření, se mohou uplatnit provizorní cla. Definitivní antidumpingová nebo vyrovnávací cla jsou uvalena poté, co CITT zveřejní své nálezy. Od té doby platí tato opatření po dobu pěti let, pokud není zahájeno řízení o jejich dřívějším zrušení.⁷⁰ V současné době Kanada uplatňuje vůči EU vyrovnávací opatření na rafinovaný cukr ve výši 24,39 eur za 100 kg a vůči ČR antidumpingové clo na plechy z uhlíkové oceli válcované za tepla ve výši 74,6 % z vývozní ceny.⁷¹

Ochranná opatření může uvalit CITT nebo vláda ve formě dovozních přírážek nebo omezení (dovozní kvóty). V případě šetření proti zemi, se kterou má Kanada zónu volného obchodu, musí CITT rozhodnout, jestli množství dovezeného zboží je značné a jestli vážně ohrožuje domácí průmysl. Vláda dá konečné slovo před udělením ochranného opatření, které

⁶⁷ CETA origin quota utilization tables - 2018. *Global Affairs Canada*. 2018-03-05 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/tables_ceta_quotas-2018-tableaux_contingents_aecg.aspx?lang=eng

⁶⁸ CETA origin quota utilization tables – 2017. *Global Affairs Canada*. 2018-01-03 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/tables_ceta_quotas-tableaux_contingents_aecg.aspx?lang=eng

⁶⁹ Je to kvazisoudní orgán, který rozhoduje v řízeních týkajících se obchodu s využitím jak pravidel a postupů běžných soudů, tak i svých vlastních, méně formálních pravidel.

⁷⁰ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. *WTO* [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁷¹ Measures in Force. *Canada Border Services Agency*. 2018-02-15 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/sima-lmsi/mif-mev-eng.html>

v případě bilaterálních preferenčních vztahů znamená dočasné odejmutí preferenčního zacházení a navrácení se k sazbě podle doložky nejvyšších výhod. Tato ochranná opatření mohou platit až do tří let, s případným čtvrtým rokem pro postupný přechod k preferenční sazbě.

V Kanadě se nachází více než 350 organizací, které jsou součástí systému standardizace, certifikace a kontroly zboží. Hlavní úlohu hraje Rada Kanady pro standardizaci (Standards Council of Canada), která stanovuje strategii a postupy při vývoji národních **technických norem**, koordinuje účast Kanady v mezinárodním systému standardizace a schvaluje orgány kanadského systému standardizace. Technické předpisy mohou vznikat jak na federální, tak provinční úrovni. Organizace mající pravomoc vytvářet standardy nejdříve posuzují již existující mezinárodní standardy a soulad s mezinárodními smlouvami, kterými je Kanada vázána. Musí také dbát na to, aby nově vytvořený technický předpis bránil volnému obchodu co nejméně. Každých pět let jsou národní standardy přehodnocovány a upravovány.⁷² Příkladem norem, které mohou být považovány za překážku obchodu, jsou různé zákony pro značení zboží určeného do maloobchodního prodeje nebo standardy pro regulaci emisí motorových vozidel.⁷³

Pro **posouzení souladu s technickými předpisy** využívá Kanada několik nástrojů, jako např. posuzování shody třetí stranou, což bývají orgány stojící na normách Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization, ISO) a Mezinárodní elektrotechnické komise (International Electrotechnical Commission, IEC). Tento přístup je využíván u posuzování shody elektrických zařízení, lékařských přístrojů a stavebních produktů. Shoda farmaceutických výrobků je posuzována samotnými kanadskými organizacemi pro standardizaci. Dalším nástrojem je prohlášení o shodě, které vydávají dodavatelé motorových vozidel a některých telekomunikačních zařízení.⁷⁴ Součástí dohody CETA je Protokol o vzájemném uznávání výsledků posuzování shody, který umožňuje vzájemné uznávání certifikátu o shodě mezi Kanadou a EU pro elektrické a elektronické produkty, radiozařízení, hračky, stavební produkty, měřicí přístroje, stroje

⁷² Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁷³ Importing into Canada. *Global Affairs Canada*. 2016-09-15 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/impor/canada.aspx?lang=eng

⁷⁴ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

a boilers. Postačí tedy, když certifikát o souladu s kanadskými předpisy pro tyto druhy zboží vydá evropský úřad pro posuzování shody.⁷⁵

Pomocí různých předpisů dbá Kanada také na bezpečnost potravin, zdraví živočichů a rostlin. Hlavními organizacemi v této oblasti jsou Health Canada, která je zodpovědná za vytváření pravidel upravující bezpečnost a kvalitu potravin prodávaných v Kanadě, a Kanadská agentura pro kontrolu potravin (Canadian Food Inspection Agency, dále jen CFIA), která daná pravidla vymáhá. **Sanitární a fytosanitární opatření** určená pro importované zboží jsou v Kanadě upravována na federální úrovni. Provincie a teritoria mají také svá pravidla, ta se ale uplatní především na zboží vyráběné na území Kanady, a nikoliv na dovážené. Importéři musí prokázat, že zboží splňuje kanadské požadavky, a na některé produkty (měkkýši, korýši) potřebují i dovozní povolení, přičemž požadavky se liší v závislosti na riziku výskytu choroby u daného druhu živočicha. U některých dovozů je požadován také zdravotní certifikát vydaný zemí původu.⁷⁶ Konkrétním příkladem fytosanitárního opatření, které uplatňuje Kanada na dovoz z EU, je nutnost dovozu rajčat ohrožených škůdcem *Tuta absoluta* bez listů a dalších zelených částí této rostliny.⁷⁷ Druhé opatření se týká dovozu sadbových brambor z EU do Kanady, který je v současné době znemožněn kvůli karanténě po vstupu do země. Je navržen nový zjednodušený postup dovozu sadbových brambor, který však Kanada doposud nepřijala.⁷⁸

Kanada, tak jako kterýkoliv jiný stát, nastavuje svou obchodní politiku tak, aby vyhovovala jejím zájmům. Obchodní politiku provádí za pomoci různých nástrojů, a to jak tarifních, tak netarifních. V případě tarifních nástrojů sleduje dlouhodobý záměr své obchodní politiky, kdežto netarifní nástroje mají dočasný charakter a slouží jako nástroj protekcionismu, s cílem podpory domácího odvětví nebo pro ochranu před nekalými obchodními praktikami zahraničních partnerů. Při využívání nástrojů obchodní politiky však musí dbát na své závazky v rámci členství ve WTO a také na povinnosti vyplývající z dohody CETA.

⁷⁵ Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf

⁷⁶ Trade Policy Review. Report by the Secretariat. WTO [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

⁷⁷ SPS: Sanitary and Phytosanitary Issues. Market Access Database. *European Commission*. 2018-02-22 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: http://madb.europa.eu/madb/sps_barriers_details.htm?barrier_id=13842

⁷⁸ SPS: Sanitary and Phytosanitary Issues. Market Access Database. *European Commission*. 2018-02-22 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: http://madb.europa.eu/madb/sps_barriers_details.htm?barrier_id=11860

3 Úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem

Tato kapitola je zaměřena na regulaci soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem, které vznikají při dovozu zboží z ČR do Kanady. Konkrétně se zabývá možnostmi, kterými se může řídit právní vztah mezi českým vývozcem a kanadským dovozcem. Nejdříve se kapitola věnuje tzv. přímým normám, které obsahují hmotněprávní úpravu a jsou přímo aplikovány na daný vztah. Pramenem přímých norem jsou mezinárodní smlouvy. Dále se zabývá kolizními normami, které se použijí v případě neexistence přímé úpravy a při nezvolení rozhodného práva. V závěru jsou zmíněny také mezinárodní obchodní zvyklosti a další právně nezávazné prameny v rámci podkapitoly o *lex mercatoria*. Celá tato kapitola se omezuje pouze na rovinu hmotněprávní a kolizní, a to z pohledu českého exportéra. Procesní aspekty včetně smluv o právní pomoci zde nejsou řešeny.

Obchodní vztah mezi českým a kanadským podnikatelem při dovozu zboží je soukromoprávní vztah, kde mezinárodní prvek spočívá v subjektu. To znamená, že účastníci tohoto vztahu mají vazbu na různé státy. Rozhodným kritériem je zde fakt, že místo podnikání, sídlo, pobyt nebo bydliště mají tyto subjekty na území různých států. Státní občanství tedy v tomto případě nehraje žádnou roli. Každý takový vztah se řídí nějakým hmotným právem, což se označuje jako obligační statut nebo rozhodné právo. Tímto může být za prvé soubor přímých norem, které jsou zpravidla obsaženy v mezinárodních smlouvách a následně začleněny do národního právního řádu. Jejich použití je bezprostřední. Za druhé, pokud si strany nezvolí rozhodné právo, bude určeno pomocí kolizní normy obsažené v právním řádu státu, ve kterém se nachází sudiště. Kolizní normy přitom mohou mít původ jak ve vnitrostátním právu, tak i v mezinárodní smlouvě či v evropské legislativě (skrze nařízení). V případech norem přímých i kolizních se jedná o tzv. hard law. Naproti tomu *lex mercatoria* je pouze autonomní systém norem, tedy tzv. soft law, který není právně

závazný. Aby právní závaznost získal, je nutné jeho uznání ze strany buď vnitrostátního nebo mezinárodního práva.^{79 80 81}

3.1 Přímé normy

Tyto normy jsou přímo aplikovány na konkrétní soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem. V této podkapitole budou analyzovány mezinárodní úmluvy, ve kterých se nacházejí přímé normy související s mezinárodní koupí zboží, a které Kanada i ČR signovaly. Důraz je zde kladen především na mnohostranné dohody, přičemž největší prostor je věnován Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupí zboží (United Nations Conventions on Contracts for the International Sale of Goods, dále jen CISG nebo také Vídeňská úmluva), jakožto hlavní právní úpravě mezinárodních obchodníků se zbožím. Dále jsou zmíněny také úmluvy o přepravě v oblasti letecké a námořní dopravy. Jelikož Kanada leží za oceánem, nemá smysl řešit úmluvy v silniční, železniční a říční dopravě. Využít se však může multimodální (kombinovaná) přeprava, která k přemístění nákladu využívá více způsobů dopravy. Tento typ přepravy zajišťují specializované podnikatelské subjekty – operátoři.⁸² V této oblasti neexistuje mezinárodní úmluva obsahující přímé normy, a proto se tímto typem přepravy tato práce více nezabývá.

3.1.1 Unifikace hmotněprávních norem

Přímé normy jsou vlastně unifikací hmotněprávních norem, které přímo upravují práva a povinnosti jednotlivých smluvních stran. Jsou to tedy normy věcné. Platí zde bezprostřednost jejich aplikace, použijí se tedy přednostně. Přímé normy jsou právními normami, a proto jsou závazné a jejich dodržování je vynutitelné státní mocí.⁸³ Hlavní výhodou přímé úpravy v oblasti mezinárodního obchodu je fakt, že odstraňuje překážky obchodu dané rozdílnou právní úpravou. Mizí také nejistota spojená s tím, že strany do

⁷⁹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 150–164. ISBN 978-80-7552-770-7.

⁸⁰ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 1. ISBN: 978-3-406-69231-4.

⁸¹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Praha: Aleš Čeněk, 2015, 432 s. ISBN 978-80-7380-550-0.

⁸² MACHKOVÁ, Hana; ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva; SATO, Alexej. *Mezinárodní obchodní operace*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 172–174. ISBN 978-80-247-4874-0.

⁸³ KUČERA, Zdeněk. *Přímé normy jako prostředek právní úpravy občanskoprávních vztahů s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1980, s. 7–9. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. Monographia.

poslední chvíle nevědí, jaké právo bude kolizními normami zvoleno jako rozhodné. Ani volba práva nezaručuje stranám absolutní jistotu, že soud rozhodne dle tohoto zvoleného práva. Může se například rozhodnout použít právo, které je úžeji spojeno s daným sporem. Existence přímé normy tedy přináší mezinárodním obchodníkům výhody v podobě větší právní jistoty.⁸⁴

Hlavními organizacemi, které se zabývají sjednocováním práva mezinárodního obchodu, jsou Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu (The United Nations Commission on International Trade Law, UNCITRAL), Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (Institut International pour l'Unification du Droit Privé, UNIDROIT) a Haagská konference mezinárodního práva soukromého.

Cílem **UNCITRAL** je odstranit překážky mezinárodního obchodu za pomoci sjednávání unifikačních vzorových předpisů, mnohostranných mezinárodních úmluv, legislativních doporučení a různých pomocných činností při provádění právních reforem. Nejvýznamnější mezinárodní dohodou, která vznikla na půdě UNCITRAL, je právě CISG, které je věnován celý následující oddíl. Další dohodou, která vznikla pod gescí UNCITRAL je Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží,⁸⁵ která je však ratifikována pouze ČR a nikoliv Kanadou, proto se jí dále nebude zabývat.⁸⁶ UNCITRAL je také autorem několika mezinárodních dohod unifikující oblast mezinárodní přepravy. Organizace **UNIDROIT** a její Zásady jsou blíže popsány v podkapitole o *lex mercatoria* (konkrétně oddíl 3.3.4). A **Haagská konference mezinárodního práva soukromého** se věnuje unifikaci mezinárodního práva soukromého. Vytváří unifikující mezinárodní úmluvy,⁸⁷ avšak neexistuje ani jedna úmluva týkající se mezinárodního obchodu, kterou signovaly ČR i Kanada, proto Haagskou konferenci v mnou zkoumaném případě nevyužiji.⁸⁸

⁸⁴ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 2–9. ISBN: 978-3-406-69231-4.

⁸⁵ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 38–40. ISBN 978-80-7552-770-7.

⁸⁶ Status. Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods (New York, 1974). *UNCITRAL* [online]. 2016-02-01 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1974Convention_status.html

⁸⁷ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 41–44. ISBN 978-80-7552-770-7.

⁸⁸ HCCH Members *HCCH* [online]. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/states/hcch-members>

3.1.2 CISG

Vídeňská úmluva obsahuje základní úpravu práv a povinností prodávajícího a kupujícího při mezinárodní koupi zboží. Tato mezinárodní Úmluva byla podepsána v roce 1980 ve Vídni a vstoupila v platnost v roce 1988.⁸⁹ V současnosti je ratifikována 89 státy včetně ČR i Kanady.⁹⁰ CISG se uplatní automaticky, pokud strany použití této Úmluvy ve smlouvě výslovně nevyloučí. Zároveň také platí, že CISG má dispozitivní charakter a lze se tedy od jejich jednotlivých ustanovení odchýlit, a to uvedením tak ve smlouvě. Co není smlouvou přímo upraveno, řídí se tedy Vídeňskou úmluvou. I když ani ta neupravuje komplexně veškeré aspekty mezinárodní obchodní transakce. Neřeší například oblast předsmluvní odpovědnosti nebo přechodu vlastnického práva.⁹¹ CISG výjimečně obsahuje také právní ustanovení, které mají kogentní charakter, a tyto musí strany respektovat. Stanovují tedy určité meze pro autonomii vůle. Jako příklad lze uvést článek 12, díky kterému může strana trvat na dodržení písemné formy smlouvy, a to na základě výhrady uvedené v článku 96.⁹²

Vídeňská úmluva se využije v případech, kdy strany uzavírající smlouvu o koupi zboží mají místa podnikání v rozdílných smluvních státech této Úmluvy (článek 1 odst. 1a). Tento bod je v případě obchodování mezi českým a kanadským podnikatelem tedy splněn. Další podmínkou je, že se musí jednat o koupi zboží, které není vyloučeno článkem 2. CISG se tedy nepoužije na případy, kdy je zboží pořizováno pro osobní potřebu, na dražbách, při výkonu rozhodnutí nebo podle rozhodnutí soudu nebo v případě koupě cenných papírů, peněz, lodí, člunů, vznášedel, letadel a elektrické energie. Také je důležité odlišit kupní smlouvu od smlouvy o dílo, jelikož CISG se v případě díla neuplatní. Tento problém je upraven článkem 3, který jako kritérium rozlišení bere materiálový podíl.⁹³

⁸⁹ LOOKOFSKY, Joseph M. *Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations convention on contracts for the international sale of goods*. 4. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, 239 s. ISBN 978-90-411-3820-0.

⁹⁰ Status. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980). *UNCITRAL* [online]. 2017-12-29 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html

⁹¹ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 3–4. ISBN: 978-3-406-69231-4.

⁹² TICHÝ, Luboš. *CISG Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 5. ISBN 978-80-7400-649-4.

⁹³ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. In: *UNCITRAL* [online]. New York, November 2010 [cit. 2017-11-19]. ISBN 978-92-1-133699-3. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

CISG obsahuje 101 článků, které jsou rozděleny do čtyř částí. První tři části se týkají vlastního práva kupní smlouvy, zatímco poslední část (závěrečná ustanovení) spadá pod mezinárodní právo veřejné, a tedy přímé normy již neobsahuje. **Část I** definuje předmět úpravy, tedy působnost a podmínky aplikace CISG, jak bylo popsáno výše. Dále tato část obsahuje obecná ustanovení ohledně projevu vůle, platnosti zvyklostí, místa podnikání nebo formy kupní smlouvy.⁹⁴ Obecně platí, že smlouva o koupi nemusí být uzavřena písemně (článek 11).

V **části II** je upraven postup uzavírání smlouvy, který je téměř shodný s českou právní úpravou v občanském zákoníku. Kupní smlouva je uzavřena, jakmile dojde navrhovateli přijetí dostatečně určité nabídky bez podstatných dodatků. Oproti občanskému zákoníku CISG navíc obsahuje v článku 19 odst. 3 vymezení dodatků a odchylek, které již představují podstatnou změnu návrhu, a čímž vzniká tedy návrh nový, který původní navrhovatel musí akceptovat.

Část III obsahuje základní pravidla, která jsou v praxi nejdůležitější. Jsou zde upraveny práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího, přechod nebezpečí a náhrady při porušení smlouvy. Dle článku 30 je základní povinností prodávajícího dodat zboží, předat všechny doklady vztahující se ke zboží a umožnit kupujícímu nabytí vlastnického práva ke kupovanému zboží. Kupující je pak povinen zboží převzít a zaplatit za něj kupní cenu (článek 53). Porušením povinnosti vzniká objektivní odpovědnost, neřeší se tedy zavinění. Za splnění určitých podmínek dle článku 79 je však možné se liberovat, tj. vyloučit odpovědnost. Možnosti, jak jednat, pokud druhá strana poruší smlouvu, se rozlišují na základě podstatnosti porušení smlouvy. Definice podstatného porušení smlouvy se nachází v článku 25.⁹⁵

V **části IV** nalezneme, kromě jiného, možnosti o učinění výhrad smluvních států k určitým pravidlům CISG.⁹⁶ Dle článku 95 např. Kanada omezila působnost CISG pouze na některé

⁹⁴ TICHÝ, Luboš. *CISG Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 3. ISBN 978-80-7400-649-4.

⁹⁵ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. In: *UNCITRAL* [online]. New York, November 2010 [cit. 2017-11-19]. ISBN 978-92-1-133699-3. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

⁹⁶ LOOKOFISKY, Joseph M. *Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations convention on contracts for the international sale of goods*. 4. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 5–7. ISBN 978-90-411-3820-0.

části svého území, a tedy pro provincii Britská Kolumbie CISG neplatí.⁹⁷ Je tedy nutné si toto uvědomit při uzavírání kupní smlouvy s kanadským podnikatelem, který má místo podnikání v této provincii, a pro jistotu si zvolit rozhodné právo.

3.1.3 Smlouvy o mezinárodní přepravě

Přímé normy jsou také obsaženy v mnohostranných úmluvách o mezinárodní přepravě. Český podnikatel při vývozu zboží do Kanady může využít leteckou či námořní dopravu (skrz přístavy, které má ČR pronajaté v německém Hamburku.) V letecké přepravě se využije **Montrealská úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě**. Vztahuje se na mezinárodní přepravu osob, zavazadel a nákladu, která je prováděna letadlem a za úplatu.⁹⁸ Kanada i ČR jsou signatáři této Úmluvy⁹⁹, a proto se při letecké přepravě zboží mezi těmito dvěma zeměmi použijí ustanovení této Úmluvy. V případě řešení touto prací se bude jednat o místo odletu v ČR a místo určení v Kanadě. V Úmluvě je mimo jiné řešena otázka odpovědnosti dopravce, která v případě přepravy nákladu dosahuje maximální výše 19 SDR¹⁰⁰ za 1 kg hrubé váhy poškozeného nebo ztraceného zboží. V člancích 18–20 jsou také vyjmenovány liberační důvody, které snímají z dopravce odpovědnost za škody a zpoždění zásilky za předpokladu, že unese důkazní břemeno. Úmluva dále upravuje letecký nákladní list, který se vydává při přepravě nákladu a potvrzuje uzavření přepravní smlouvy a převzetí zboží k přepravě.¹⁰¹

Co se týče námořní dopravy, přímou úpravou je zde **Úmluva OSN o námořní přepravě zboží (Hamburská pravidla)**. Použije se v případě, že buď přístav nakládky nebo přístav vykládky se nachází ve smluvním státě Úmluvy nebo konosament byl vydán ve smluvním státě nebo je v konosamentu přímo stanoveno, že se má smlouva řídit Hamburskými

⁹⁷ TICHÝ, Luboš. *CISG Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 25. ISBN 978-80-7400-649-4.

⁹⁸ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 153. ISBN 978-80-7552-770-7.

⁹⁹ Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air Done at Montreal on 28 May 1999. ICAO [online]. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://www.icao.int/secretariat/legal/List%20of%20Parties/Mtl99_EN.pdf

¹⁰⁰ Zvláštní práva čerpání (Special Drawing Rights) = jednotná měnová a účetní jednotka složená z průměru měn USA, Evropské měnové unie, Japonska, Velké Británie a Číny

¹⁰¹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 250–252. ISBN 978-80-7552-770-7.

pravidly.¹⁰² Takže ačkoliv Kanada není signatářem této Úmluvy, mohou se její ustanovení i tak použít, protože ČR tuto Úmluvu ratifikovala.¹⁰³ Hamburská pravidla upravují opět především odpovědnost dopravce včetně exkulpační klauzule, a přepravní dokument, v tomto případě námořní konosament. Dopravce odpovídá za ztrátu zboží nebo jeho poškození do maximální výše 835 SDR za kus nebo 2,5 SDR za 1 kg hrubé váhy ztraceného nebo poškozeného zboží¹⁰⁴ (poškozený obdrží náhradu podle toho, která z hodnot je vyšší). Konosament (náložný list) v námořní přepravě potvrzuje kromě převzetí zboží k přepravě a uzavření přepravní smlouvy také dispoziční právo k přepravované zásilce, a je tedy obchodovatelným cenným papírem.¹⁰⁵

3.2 Kolizní normy

Tato podkapitola se zabývá určením rozhodného práva při neexistenci přímých norem. V tomto případě je nejvhodnější, pokud si strany zvolí rozhodné právo. Pokud k tomu nedojde, tak je nutné určit rozhodný právní řád dle kolizních norem mezinárodního práva soukromého. Obě země mají své vnitrostátní kolizní normy, ale v této podkapitole jsou podrobněji rozebrány ty české, resp. unijní. V případě, že rozhoduje o sporu český soud, využívá své české kolizní normy, a to přednostně Nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen Řím I), případně také Zákon o mezinárodním právu soukromém (dále jen ZMPS).¹⁰⁶

3.2.1 Kolizní metoda obecně

Kolizní metoda úpravy soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem vychází z toho, že existuje více právních řádů, s nimiž je tento vztah spojen. V případě obchodní transakce mezi českým a kanadským obchodníkem to samozřejmě bude buď české nebo kanadské

¹⁰² POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s.154–155. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹⁰³ Status. United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea (Hamburg, 1978). *UNCITRAL* [online]. 2018 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/transport_goods/Hamburg_status_chronological.html

¹⁰⁴ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 274–277. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹⁰⁵ MACHKOVÁ, Hana; ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva; SATO, Alexej. *Mezinárodní obchodní operace*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, 168–171 s. ISBN 978-80-247-4874-0.

¹⁰⁶ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2012, částka 35, s. 1490–1515.

právo. Každý právní řád může danou otázku řešit rozdílným způsobem, a proto je nutné pomocí kolizních norem zvolit jeden právní řád, který bude rozhodným pro konkrétní případ.¹⁰⁷ Výběr práva probíhá na základě navázání obsahující **hraniční určovatel**. Pomocí hraničních určovatelů je teritoriálně určeno jedno právo. I v případě, že se tímto způsobem jednoznačně zvolí rozhodný právní řád, může soud rozhodnout o použití jiného právního řádu (tzv. **úniková doložka**).¹⁰⁸ Nutné je také dbát na **imperativní předpisy**, které jsou pro stát a ochranu jeho veřejných zájmů natolik nezbytné, že se vyžaduje jejich aplikace bez ohledu na rozhodné právo.¹⁰⁹

Co se týče vztahu mezi metodou kolizní a přímou, dá se přirovnat ke vztahu normy obecné a zvláštní. Jako obecná metoda regulace je v tomto případě metoda kolizní. CISG v článku 7 odst. 2 stanoví, že v případě mezery mají být použity obecné zásady nebo právní řád určený dle norem mezinárodního práva soukromého. Kolizní norma jako taková tedy neobsahuje hmotněprávní úpravu, ale pouze odkáže na jeden z možných právních řádů. Některé kolizní normy se vyskytují ve dvoustranných mezinárodních smlouvách, konkrétně ve smlouvách o právní pomoci.¹¹⁰ Mezi ČR a Kanadou sice taková smlouva existuje, ale je již z 30. let a zabývá se pouze otázkami procesními, nikoliv kolizní úpravou.¹¹¹ V našem případě budou tedy využívány kolizní normy vnitrostátního původu, případně normy EU.

3.2.2 Česká/unijní úprava

Pro český soud je primární nařízení Řím I, jehož aplikační přednost je zajištěna díky článku 288 Smlouvy o fungování Evropské unie, dle kterého mají nařízení vždy přímý účinek, a jsou tedy v zemích EU přímo použitelná. Další potvrzení přímého účinku nařízení pak poskytuje rozsudek Soudního dvoru ze dne 14. 12. 1971 ve věci *Politi*, který upřesňuje,

¹⁰⁷ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 1026. ISBN: 978-3-406-69231-4.

¹⁰⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 37–40. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-501-7.

¹⁰⁹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 161–162. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹¹⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 182–186. ISBN 978-80-7357-562-5.

¹¹¹ Vyhláška č. 70/1926 Sb., Smlouva mezi republikou Československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irsku o právní pomoci ve věcech občanských. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgi3f6nzzqfuyte>

že se jedná o přímý účinek úplný.¹¹² Smlouva o fungování Evropské unie je pak díky článku 10 Ústavy součástí českého právního řádu, jakožto mezinárodní smlouva ratifikovaná Parlamentem ČR. Tento článek také stanoví, že v případě rozdílné úpravy v zákoně a mezinárodní smlouvě se použije ustanovení mezinárodní smlouvy. V § 2 ZMPS je pak aplikační přednost nařízení Řím I utvrzena konstatováním, že tento zákon se použije v mezích mezinárodních smluv a práva EU (tedy v tomto případě nařízení Řím I).¹¹³

Nařízení Řím I se využije pro určení rozhodného práva ve smluvních závazkových vztazích občanského nebo obchodního charakteru (článek 1 odst. 1), pokud nejde o otázky vyloučené z jeho působnosti (článek 1, odst. 2 a 3). Jako **prioritní hraniční určovatel** se dá považovat volba práva upravena článkem 3. Tato volba musí být učiněna zřetelně a jasně. Strany si mohou zvolit rozhodné právo buď pro celou smlouvu nebo i jen pro její část. V případě, že si strany právo nezvolily, nastoupí **náhradní hraniční určovatel** z článku 4. V tomto článku odst. 1a je stanoveno, že „*smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště*“.¹¹⁴ V případě vývozu zboží z ČR do Kanady by se tedy kupní smlouva mezi oběma stranami v otázkách neupravených přímými normami a rozsahu neprovedení volby práva řídila českým právem, a tedy občanským zákoníkem. ZMPS pak nabízí doplňující **náhradní hraniční určovatel** v § 87 odst. 1, dle kterého se „*smlouvy řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí, pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo*“.¹¹⁵ Tato tzv. úniková doložka je však obsažena i v nařízení Řím I, a to v článku 4, odst. 3. Proto se ustanovení ZMPS v tomto případě nevyužije.

3.2.3 Kanadská úprava

Kanadské mezinárodní právo soukromé spadá do kompetencí jednotlivých provincií. Pouze otázky námořního práva, bankrotu a duševního vlastnictví jsou řešeny na federální úrovni. Rozhodné právo bude tedy vždy zvoleno na základě provinčních kolizních norem. Může to

¹¹² Přímý účinek evropského práva. *EUR-Lex*. 2015-01-14 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l14547&from=CS>

¹¹³ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 157–158. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593>

¹¹⁵ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2012, částka 35, s. 1507.

tedy znít tak, že bude deset různých úprav, rozdílná pro každou provincii, ale ve skutečnosti existují pouze dva systémy. Jeden, který se uplatňuje v provincii Québec, a druhý pro ostatní provincie. Právo v provincii Québec má základy ve francouzském právu, zatímco ostatní provincie se řídí obyčejovým právem odvozeným z anglického práva.¹¹⁶

Pouze v Québecu mají tedy občanský zákoník (Civil Code), ve kterém je také upraveno mezinárodní právo soukromé.¹¹⁷ Podle québeckého občanského zákoníku stanoví kolizní metoda jako rozhodné právo pro kupní smlouvu právo prodávajícího.¹¹⁸ Ustanovení tedy vede ke stejnému právu, jako v případě české úpravy popsané výše, a to k českému právnímu řádu. Ačkoliv kanadský soud bude muset spor rozhodnout podle českého práva, nesmí zapomenout na své imperativní normy, které se uplatní bez ohledu na rozhodné, tedy české, právo. Příkladem imperativních norem jsou celní a daňové předpisy, případně i další netarifní nástroje obchodní politiky (viz kapitola 2).

Obecně platí, že soud musí aplikovat takové právo, které má neblížejší vztah k věci, ve které má být rozhodnuto. Tento postup se uplatní především u soudů obyčejového práva. Je zřejmé, že každý soud může danou situaci zhodnotit rozdílně a výsledné rozhodné právo se nedá dopředu předvídat, což vnáší do vztahu značnou nejistotu.¹¹⁹ V obou systémech se však přednostně uplatní volba práva, přičemž autonomie vůle je zde omezena pouze výjimečně.¹²⁰

3.3 Lex mercatoria

Tato podkapitola se týká obecných pravidel a zvyklostí mezinárodních obchodníků, které se vyvinuly z praxe mezinárodního obchodu. Především se podkapitola zaměřuje na Zásady

¹¹⁶ SARCEVIC, Petar a Paul VOLKEN. Private International Law in a Globalizing Age: The Quiet Canadian Revolution. *Yearbook of Private International Law*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, vol. 4, s. 83–116. ISBN 90-411-2062-9.

¹¹⁷ MACDONALD, Roderick A. Civil Code. In: *The Canadian Encyclopedia* [online]. 2012-06-02 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/civil-code/>

¹¹⁸ International Sale of Goods: Are You Applying the Correct Law? In: *Langlois* [online]. 2015-03-10 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://langlois.ca/international-sale-of-goods-are-you-applying-the-correct-law/>

¹¹⁹ CASTEL, Jean-Gabriel. The Uncertainty Factor in Canadian Private International Law. *McGill Law Journal* [online]. 2007, vol. 52, s. 555–571 [cit. 2017-11-21]. Dostupné z: <http://lawjournal.mcgill.ca/userfiles/other/154980-52.3.Castel.pdf>

¹²⁰ LEON, Barry a Graham REYNOLDS. A Canadian Perspective: Choice of Law and Choice of Forum. *International Law Practicum* [online]. Autumn 2005, vol. 18, no. 2, s. 130–137 [cit. 2017-11-21]. Dostupné z: <https://www.torlys.com/Publications/Documents/Publication%20PDFs/AR2005-39T.pdf>

mezinárodních smluv publikované UNIDROIT a na mezinárodní vykládací pravidla INCOTERMS.

Lex mercatoria se dá chápat jako systém právních pravidel, které mohou regulovat soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem.¹²¹ Tato pravidla však nejsou vytvořena státy v rámci jejich legislativní činnosti, ale vznikala postupně v praxi mezi mezinárodními obchodníky nebo také „uměle“ činností mezinárodních organizací. V mnoha ohledech tento autonomní systém norem vystihuje realitu mezinárodního obchodování lépe než právně závazné normy. Národní úpravy jsou totiž pro obchody přesahující státní hranice nedostačující. Tento důvod společně s náročností unifikovat národní právní řády a s obtížností kolizní metody vede ke vzniku úpravy obyčejové povahy – *lex mercatoria*.

Smyslem *lex mercatoria* (neboli práva světových obchodníků či transnacionálního práva mezinárodního obchodu) je usnadnit obchodní vztah mezi podnikateli z různých států za pomoci jednotných norem s transnacionálním předmětem a obyčejovým původem. Tyto normy mohou být aplikovány bez nutnosti určení rozhodného národního práva. Strany si také mohou přímo ve smlouvě zvolit, že se jejich vztah bude řídit *lex mercatoria*.¹²²

V následujících čtyřech oddílech jsou popsány součásti tohoto nestátního právního systému.

3.3.1 Mezinárodní obchodní zvyklosti

Dle článku 9 odst. 1 CISG jsou „*strany vázány jakoukoli zvyklostí, na které se dohodly, a praxí, kterou mezi sebou zavedly*“. V odst. 2 je pak doplněno, že „*pokud není dohodnuto jinak, má se za to, že strany se nepřímou dohodou, že na smlouvu nebo na její uzavírání má být použita zvyklost, kterou obě strany znaly nebo měly znát a která je v mezinárodním obchodu v široké míře známa stranám smlouvy téhož druhu v příslušném obchodním odvětví a zpravidla jimi dodržována*“.¹²³

¹²¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Karel STŘELEČ. *Zásady mezinárodních smluv UNIDROIT, lex mercatoria a odvaha k aplikaci*. Časopis pro právní vědu a praxi [online]. 2004, č. 1, s. 48–55. [cit. 2017-11-21]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7790>

¹²² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 201–211. ISBN 978-80-7357-562-5.

¹²³ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. In: *UNCITRAL* [online]. New York, November 2010 [cit. 2017-11-19]. ISBN 978-92-1-133699-3. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

Rozlišují se zvyklosti formulované a neformulované. Ta první skupina pravidel je sepsána, nejčastěji mezinárodní organizací, a patří sem například INCOTERMS a další doložky vydané Mezinárodní obchodní komorou v Paříži (International Chamber of Commerce, dále jen ICC). Zatímco ty neformulované zvyklosti jsou písemně nezachycené a dále již nedopracované.¹²⁴

Mezinárodní obchodní doložky **INCOTERMS** (International Commercial Terms) jsou připravovány ICC zhruba každých 10 let. Nejnovější jsou z roku 2010, přičemž ty starší verze jsou stále platné. Proto je nutné vždy určit, které vydání INCOTERMS máme na mysli.¹²⁵ Tato mezinárodní výkladová pravidla se týkají dodávek zboží v mezinárodním obchodě. V nejnovějším vydání je 11 doložek, které se skládají ze tří písmen, přičemž každá doložka představuje zkratku pro určité povinnosti prodávajícího a kupujícího. Tato zkratka mnohdy představuje i několik stran smlouvy, které by bez existence INCOTERMS musely jinak strany zpracovávat.¹²⁶ Každá doložka řeší, v jakém okamžiku přechází náklady a rizika z prodávajícího na kupujícího, dále která strana musí celně odbavit, zkontrolovat a zabalit zboží, zajistit případné pojištění a poskytnout přepravní dokumenty. Nezabývá se však přechodem vlastnického práva ke zboží.¹²⁷

INCOTERMS nemají povahu právní normy. Až v případě, že strany ve smlouvě uvedou konkrétní doložku s označením verze INCOTERMS a konkrétního místa určení, stane se tato doložka právně závaznou. Mezi 11 doložkami je sedm univerzálních (EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP) a čtyři pouze pro námořní a vnitrozemskou vodní přepravu (FAS, FOB, CFR, CIF). Doložky začínající na C rozlišují mezi přechodem odpovědnosti za náklady a přechodem rizik. Ostatní doložky spojují tyto okamžiky v jeden. V případě dvou doložek (CIP, CIF) má prodávající povinnost pojistit přepravované zboží proti poškozením a ztrátám, avšak postačí pouze minimální krytí. Jelikož doložky INCOTERMS konkrétně stanovují přechod rizika a místo dodání zboží, mají přednost před obecnými ustanoveními

¹²⁴ ROZEHNALOVÁ, Nadežda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 211. ISBN 978-80-7357-562-5.

¹²⁵ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 166–167. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹²⁶ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 11–12, 109. ISBN: 978-3-406-69231-4.

¹²⁷ ŠUBERT, Miroslav. *Uplatňování pravidel INCOTERMS v praxi zahraničního obchodu*. Praha: ICC Česká republika, 2011, s. 7–13. ISBN 978-80-904651-0-7.

CISG v člancích 31 a 67–69. Na všechny ostatní záležitosti se využijí klasicky pravidla CISG.¹²⁸

3.3.2 Obecné zásady právní

Tyto zásady jsou obecné principy, na nichž stojí celé právo. Za základní princip se dá považovat autonomie vůle neboli **princip smluvní svobody**. Tato zásada stanoví, že strany se mohou svobodně rozhodnout, jestli smlouvu uzavřou, s jakým obsahem a v jaké formě. Dalšími principy jsou např. **bona fides** (chování v dobré víře), **pacta sunt servanda** (smlouvy se mají dodržovat), **vis maior** (vyšší moc) nebo **clausula rebus sic stantibus** (za předpokladu, že věci zůstanou, jak jsou).¹²⁹ CISG v článku 7 odst. 2 stanoví, že otázky, které nejsou řešeny touto Úmluvou, upravují obecné zásady, na kterých Úmluva spočívá.¹³⁰

3.3.3 Produkty smluvní svobody

Do této skupiny *lex mercatoria* spadají **formulářové smlouvy**, tedy již předpřipravené smlouvy, u nichž má druhá strana velmi malou šanci upravit podmínky v ní uvedené. Dále zde patří **obchodní podmínky** vytvářené pro obecné použití, které obsahují standardizované texty o odpovědnosti, dodacích a platebních podmínkách, odstoupení od smlouvy, atp. Využit se také dají obecnější **právní návody** nebo **kodexy jednání**.¹³¹

3.3.4 Zásady mezinárodního smluvního práva

V této kategorii je nejvýznamnější činnost mezinárodní organizace UNIDROIT. Jejím smyslem je zkoumat možnosti, jak harmonizovat a unifikovat soukromé právo států a postupně je připravovat na přijetí jednotného práva soukromého. Pod záštitou UNIDROIT byly mimo jiné vypracovány **Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT** (dále jen Zásady), které obsahují pravidla pro mezinárodní obchodní transakce. Cílem tohoto

¹²⁸ DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, s. 268–284. ISBN: 978-3-406-69231-4.

¹²⁹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 165–166. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹³⁰ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. In: *UNCITRAL* [online]. New York, November 2010 [cit. 2017-11-19]. ISBN 978-92-1-133699-3. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

¹³¹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 166–172. ISBN 978-80-7552-770-7.

dokumentu je vytvořit neutrální souhrn norem, obecně aplikovatelných pro mezinárodní obchodní smlouvy bez ohledu na právní tradice či ekonomické a politické podmínky.¹³²

V preambuli tohoto dokumentu z roku 2016 jsou stanoveny tři možnosti, kdy se Zásady použijí jako pravidla upravující smlouvu. Za prvé, strany mohou Zásady výslovně určit jako právo rozhodné, a to buď samostatně nebo i společně s národním právem libovolného státu, které se uplatní v záležitostech neupravených Zásadami. Za druhé, Zásady se aplikují také v případě, kdy se strany dohodnou, že se smlouva bude řídit obecnými zásadami právními nebo *lex mercatoria*. A za třetí, Zásady mohou být aplikovány také v situaci, kdy si strany nezvolí žádné rozhodné právo.¹³³

Jelikož se nejedná o právně závazné normy, mohou se strany také dohodnout, že se těmito Zásadami vůbec řídit nebudou anebo jen některými jejich ustanoveními, která mohou strany také libovolně pozměnit. Před aplikací těchto Zásad mají vždy přednost kogentní normy vnitrostátního a mezinárodního práva.¹³⁴

Na soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem může tedy dopadat několik právních řádů a pravidel. Nejjednodušší možností je, pokud si obchodníci při uzavírání smlouvy zvolí rozhodné právo, kterým se tato smlouva bude řídit. Pokud k tomu nedojde, nastoupí metoda přímá, kde přímé normy obsažené v mezinárodních smlouvách (např. CISG) mají aplikační přednost. Tyto přímé normy však zpravidla neupravují veškeré otázky, které mohou vyvstat. V případě mezery nebo neexistence přímé normy či volby práva se využije buď rozhodné právo určené podle kolizní normy, anebo pravidla nestátního charakteru (*lex mercatoria*). Kolizní metoda pomocí základního hraničního určovatele stanoví pro vztah mezi českým prodávajícím a kanadským kupujícím české právo jako právo rozhodné, případně může být díky únikové doložce zvoleno právo nejúžeji související s danou smlouvou. Normy nestátního charakteru mohou být stranami dány do popředí tím, že ve smlouvě přímo stanoví, že se má řídit obecnými zásadami či *lex mercatoria*. Pokud je na doložky typu INCOTERMS

¹³² POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 43–44, 172. ISBN 978-80-7552-770-7.

¹³³ UNIDROIT Principles on International Commercial Contracts. *UNIDROIT* [online]. 2016, [cit. 2018-03-01]. ISBN 978-88-86449-37-3. Dostupné z: <https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf>

¹³⁴ BERGER, Klaus Peter. *The creeping codification of the new lex mercatoria*. 2. vyd. Austin: Wolters Kluwer, 2010, s. 212–213. Kluwer law international. ISBN 978-90-411-3179-9.

odkázáno ve smlouvě, mají pak přednost před obecnými ustanoveními přímé úpravy v CISG.

Závěr

V práci byly analyzovány právní aspekty dovozu zboží z ČR do Kanady z pohledu českého exportéra. Tyto aspekty byly rozděleny do tří částí, potažmo tří kapitol této práce. První část pohledu zkoumala právní rámec regulace obchodního vztahu na úrovni mezinárodního práva veřejného, druhá část pak z pohledu vnitrostátního (kanadského) práva veřejného a třetí část nahlížela na daný vztah z úhlu mezinárodního práva soukromého.

Co se týče právní úpravy na mezinárodní veřejnoprávní úrovni, popisovala práce v první kapitole převážně právo WTO a dohodu o volném obchodě mezi Kanadou a EU. Právo WTO je vlastně rámcem mezinárodního obchodního systému. Kromě ČR a Kanady je členem této mezinárodní organizace dalších 162 států včetně EU. Základním pramenem je Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace se svými čtyřmi přílohami, přičemž v této práci byla analyzována dohoda v příloze č. 1 A – GATT 1994, jelikož se zabývá obchodem se zbožím. Cílem této dohody je liberalizace mezinárodního obchodu, čehož dosahuje snižováním cel, zákazem množstevních omezení a nediskriminací mezi členskými státy (princip nejvyšších výhod) a mezi domácím a zahraničním výrobkem (národní princip). K této dohodě se pojí další speciální dohody, které dále podrobněji upravují a uvolňují obchodování mezi zeměmi. Tyto dohody v přílohách ke GATT 1994 upravují např. obchod se zemědělskými produkty, možnosti ukládání sanitárních a fytosanitárních opatření, antidumpingových cel a ochranných opatřeních nebo vytváření technických předpisů a zjišťování původu zboží. Všechny obecné principy dohody GATT 1994 se uplatní i v těchto příložených dohodách.

Obecná zásada nediskriminace je však narušena článkem XXIV GATT 1994, díky němuž může vzniknout zóna volného obchodu, která umožňuje vytváření preferenčních režimů mezi určitou skupinou států, a ostatní členské státy WTO tím pádem diskriminuje. Na základě tohoto článku Kanada a EU uzavírají obchodní dohodu CETA, které je věnována druhá část první kapitoly. Tato dohoda je komplexní, zabývá se tedy mnohými aspekty. V této práci byl však důraz kladen především na část ohledně obchodu se zbožím. Cílem je stejně jako u dohody GATT 1994 liberalizace obchodu, čehož dosahuje odstraněním až 99 % cel, hlavně u průmyslového zboží. Se zemědělskými produkty postupuje opatrněji. Snahou dohody CETA je také omezit netarifní překážky obchodu, jako např. nápravná opatření, technické normy, sanitární a fytosanitární opatření nebo subvence. Ustanovení této dohody cílí k tomu, aby všechna tato opatření byla transparentní a nepředstavovala překážku obchodu.

Druhá kapitola se věnovala bariérám dovozu zboží do Kanady, které existují navzdory kanadské obecné liberální obchodní politice a obchodní dohodě CETA. Podle kanadského celního sazebníku se na české zboží uplatní celní sazba CEUT, což je sazba obecně pro zboží z EU. Díky dohodě CETA je u převážné většiny výrobků tato preferenční sazby v nulové výši, ačkoliv u některých zemědělských produktů při převýšení určitého povoleného množství dochází k výraznému navýšení této sazby. Netarifní překážky, které byly jmenovány v druhé části této kapitoly, jsou větším problémem při dovozu zboží z ČR do Kanady. Na některé druhy zboží je dokonce uvalen zákaz dovozu. Další produkty mohou podléhat kontrole na základě Zákona o vývozních a dovozních povoleních nebo požadavkům různých kanadských vládních agentur. Netarifní bariérou jsou také antidumpingová cla a vyrovnávací opatření, která Kanada v současné době uvaluje proti EU na rafinovaný cukr a proti ČR na ocelové plechy. Kanada vydává také různé technické předpisy, které se mohou jevit překážkou obchodu, ale aspoň proces posuzování shody s těmito předpisy je díky dohodě CETA povolen provádět také evropské kontrolní instituci. Ačkoliv je dohodou CETA nastolena rovnoprávnost mezi kanadskými a evropskými sanitárními a fytosanitárními opatřeními, existují v současnosti dvě taková opatření, která brání volnému dovozu zboží z EU do Kanady.

Vztah mezi kanadským a českým obchodníkem je soukromoprávním vztahem s mezinárodním prvkem a jako takový je regulován mezinárodními úmluvami obsahujícími přímou úpravu nebo vnitrostátními či unijními kolizními normami, případně i nestátním prostředkem úpravy – *lex mercatoria*. Všechny tyto přístupy k regulaci byly popsány ve třetí kapitole. Nejdůležitějšími jsou přímé normy v mezinárodních úmluvách, které obsahují přímo práva a povinnosti mezinárodních obchodníků. Na tomto místě byla podkapitola věnována hlavně Vídeňské úmluvě (CISG), která je součástí českého i kanadského práva, jelikož jsou obě země signatáři. CISG upravuje hlavně otázky sjednávání a vzniku kupní smlouvy, práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího, a také nároky při porušení smlouvy. V případě sporu se přednostně využije CISG.

Pokud strany CISG vyloučí nebo je třeba vyřešit otázky neupravené touto Úmluvou a strany si nezvolily rozhodné právo, uchýlí se soud ke svým kolizním normám. V této práci byl nastíněn postup řešení jak z české, tak z kanadské strany. Obecně u obou právních řádů platí, že se vztah bude řídit právem prodávajícího, a tedy českým právem, nebo případně právem země, se kterou má daná kupní smlouva nejužší vztah. Vhodným řešením je, když si smluvní strany zvolí jako své rozhodné právo *lex mercatoria*. Ve třetí části třetí kapitoly byly

rozebrány normy a pravidla nestátního původu, které vznikly z praxe mezinárodních obchodníků nebo díky činnosti mezinárodní organizace unifikující právo. Většina podkapitoly se věnovala mezinárodním výkladovým pravidlům INCOTERMS, které se využívají pro určení přechodu nebezpečí a nákladů z prodávajícího na kupujícího a byly vypracovány Mezinárodní obchodní komorou. Dále jsou zmíněny také obecné zásady právní, produkty smluvní svobody a zásady mezinárodního smluvního práva.

Ačkoliv nebyly řešeny úplně všechny aspekty vztahu mezi českým vývozcem a kanadským dovozcem (např. procesní problematika, volba sudiště), podává tato práce ucelený souhrn a rozbor právních pramenů, které se dotýkají daného soukromoprávního vztahu s mezinárodním prvkem a tento vztah regulují.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné publikace

- [1] BERGER, Klaus Peter. *The creeping codification of the new lex mercatoria*. 2. vyd. Austin: Wolters Kluwer, 2010, 422 s. Kluwer law international. ISBN 978-90-411-3179-9.
- [2] DIMATTEO, Larry A. *International sales law: contract, principles & practice*. München: C.H. Beck, 2016, 1085 s. ISBN: 978-3-406-69231-4.
- [3] KUČERA, Zdeněk. *Přímé normy jako prostředek právní úpravy občanskoprávních vztahů s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1980, 89 s. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. Monographia.
- [4] KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Praha: Aleš Čeněk, 2015, 432 s. ISBN 978-80-7380-550-0.
- [5] LOOKOFSKY, Joseph M. *Understanding the CISG: a compact guide to the 1980 United Nations convention on contracts for the international sale of goods*. 4. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, 239 s. ISBN 978-90-411-3820-0.
- [6] MACHKOVÁ, Hana; ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva; SATO, Alexej. *Mezinárodní obchodní operace*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, 256 s. ISBN 978-80-247-4874-0.
- [7] MAVROIDIS, Petros C. *Trade in goods: the GATT and the other WTP agreements regulating trade in goods*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2013, 899 s. ISBN 978-0-19-965748-3.
- [8] POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 336 s. ISBN 978-80-7552-770-7.
- [9] ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Právo světové obchodní organizace a další kapitoly z mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. Brno: MUNI PRESS, 2010, 222 s. ISBN 978-80-210-5154-6.
- [10] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 270 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-501-7.

- [11] ROZEHNALOVÁ, Nadežda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.
- [12] SARCEVIC, Petar a Paul VOLKEN. *Private International Law in a Globalizing Age: The Quiet Canadian Revolution. Yearbook of Private International Law*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, vol. 4, s. 83–116. ISBN 90-411-2062-9.
- [13] ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013, 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4.
- [14] ŠUBERT, Miroslav. *Uplatňování pravidel INCOTERMS v praxi zahraničního obchodu*. Praha: ICC Česká republika, 2011, 124 s. ISBN 978-80-904651-0-7.
- [15] TICHÝ, Luboš. *CISG Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2017, 412 s. ISBN 978-80-7400-649-4.

Odborné články

- [16] BARBEE, Inu. Canada's Trade Policy: In Search of a Roadmap. *American Revue of Canadian Studies* [online]. 2015, vol. 45, no. 4, s. 392–412 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=d469f82e-5e7f-47a4-aa4b-a8e5d47cbffd%40sessionmgr120>
- [17] BORTA, Ludmila. CETA – Bilateral trade agreement between the EU and Canada. *Centre for European Studies (CES) Working Papers* [online]. 2014, vol. 6, no. 1, s. 17–31 [cit. 2018-02-19]. ISSN 2067-7693. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com.zdroje.vse.cz/ehost/detail/detail?vid=1&sid=14784a18-8908-4c50-a96d-051c8039b111%40sessionmgr120&hid=124&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=96270534&db=asn>
- [18] CASTEL, Jean-Gabriel. The Uncertainty Factor in Canadian Private International Law. *McGill Law Journal* [online]. 2007, vol. 52, s. 555–571 [cit. 2017-11-21]. Dostupné z: <http://lawjournal.mcgill.ca/userfiles/other/154980-52.3.Castel.pdf>

- [19] LEON, Barry a Graham REYNOLDS. A Canadian Perspective: Choice of Law and Choice of Forum. *International Law Practicum* [online]. Autumn 2005, vol. 18, no. 2, s. 130–137 [cit. 2017-11-21]. Dostupné z: <https://www.torlys.com/Publications/Documents/Publication%20PDFs/AR2005-39T.pdf>
- [20] ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Karel STŘELEČ. *Zásady mezinárodních smluv UNIDROIT, lex mercatoria a odvaha k aplikaci*. Časopis pro právní vědu a praxi [online]. 2004, č. 1, s. 48–55. [cit. 2017-11-21]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7790>

Právní předpisy

- [21] Customs Act. In: *Justice Laws Website* [online]. R.S.C. 1985, c. 1 (2nd Supp.), last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-52.6.pdf>
- [22] Customs Tariff. In: *Justice Laws Website* [online]. S.C. 1997, c. 36, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/C-54.011/>
- [23] Departmental Consolidation of the Customs Tariff 2018. In: *Canada Border Services Agency* [online]. 2018-01-01 [cit. 2018-03-05]. ISSN 2368-6073. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/trade-commerce/tariff-tarif/2018/01-99/01-99-t2018-eng.pdf>
- [24] Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Marrakeš, 15. dubna 1994. Praha: Ministerstvo vnitra 1995, částka 51, s. 2346–2792.
- [25] Export and Import Permits Act. In: *Justice Laws Website* [online]. R.S.C. 1985, c. E-19, last amended 2017-09-21 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/E-19/FullText.html>
- [26] Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (10973/16). In: *Rada Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 9. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10973-2016-INIT/cs/pdf>

- [27] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593>
- [28] Smlouva o fungování Evropské unie (C 326/47). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. 26. 10. 2012 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>
- [29] United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. In: *UNCITRAL* [online]. New York, November 2010 [cit. 2017-11-19]. ISBN 978-92-1-133699-3. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>
- [30] Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *Sbírka zákonů: Česká republika*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2012, částka 35, s. 1490–1515.

Elektronické prameny

- [31] CETA origin quota utilization tables – 2017. *Global Affairs Canada*. 2018-01-03 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/tables_ceta_quotas-tableaux_contingents_aecg.aspx?lang=eng
- [32] CETA origin quota utilization tables - 2018. *Global Affairs Canada*. 2018-03-05 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/tables_ceta_quotas-2018-tableaux_contingents_aecg.aspx?lang=eng
- [33] CETA Origin Quotas. *Global Affairs Canada*. 2018-01-09 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/ceta_origin_quotas-contingents_origine_aecg.aspx?lang=eng
- [34] CETA Overview: the 7 main parts of the agreement. *European Commission* [online]. September 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156056.pdf
- [35] CETA: A progressive trade agreement for a strong middle class. *Government of Canada* [online]. 2018-02-14 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.international.gc.ca/gac-amc/campaign-campagne/ceta-aecg/index.aspx?lang=eng>

- [36] CNW. Prime Minister Trudeau welcomes the European Parliament's approval of the Comprehensive Economic and Trade Agreement and Strategic Partnership Agreement. In: *NewsWire* [online]. 2017-02-15 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.newswire.ca/news-releases/prime-minister-trudeau-welcomes-the-european-parliaments-approval-of-the-comprehensive-economic-and-trade-agreement-and-strategic-partnership-agreement-613850723.html>
- [37] Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air Done at Montreal on 28 May 1999. *ICAO* [online]. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://www.icao.int/secretariat/legal/List%20of%20Parties/Mtl99_EN.pdf
- [38] Countries and regions. Canada. *European Commission* [online]. 2017-09-21 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/canada/>
- [39] D9 – Prohibited Importations. *Canada Border Services Agency*. 2016-03-16 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d9-eng.html>
- [40] EU–Canada. *European Commission* [online]. 2017-10-11 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-explained/>
- [41] Guide to the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). *European Commission* [online]. July 2017 [cit. 2018-03-03]. ISBN 978-92-79-68000-7. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156062.pdf
- [42] HCCH Members *HCCH* [online]. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/states/hcch-members>
- [43] Importing into Canada. *Global Affairs Canada*. 2016-09-15 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/impor/canada.aspx?lang=eng
- [44] International Sale of Goods: Are You Applying the Correct Law? In: *Langlois* [online]. 2015-03-10 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://langlois.ca/international-sale-of-goods-are-you-applying-the-correct-law/>
- [45] Kanada: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu. *BusinessInfo.cz*. 2017-06-02 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kanada-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-17932.html#sec4>

- [46] MACDONALD, Roderick A. Civil Code. In: *The Canadian Encyclopedia* [online]. 2012-06-02 [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/civil-code/>
- [47] Measures in Force. *Canada Border Services Agency*. 2018-02-15 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/sima-lmsi/mif-mev-eng.html>
- [48] Members and Observers. *World Trade Organization* [online]. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm
- [49] Other Government Departments and Agencies: Reference List for Importers. *Canada Border Services Agency*. 2016-12-06 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/reflist-listeref-eng.html>
- [50] Přímý účinek evropského práva. *EUR-Lex*. 2015-01-14 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l14547&from=CS>
- [51] SPS: Sanitary and Phytosanitary Issues. Market Access Database. *European Commission*. 2018-02-22 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: http://madb.europa.eu/madb/sps_barriers_details.htm?barrier_id=13842
- [52] Status. Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods (New York, 1974). *UNCITRAL* [online]. 2016-02-01 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1974Convention_status.html
- [53] Status. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980). *UNCITRAL* [online]. 2017-12-29 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html
- [54] Status. United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea (Hamburg, 1978). *UNCITRAL* [online]. 2018 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/transport_goods/Hamburg_status_chronological.html
- [55] Step-by-Step Guide to Importing Commercial Goods into Canada. *Canada Border Services Agency*. 2018-01-11 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html>

- [56] Tariffs and Non-Tariff Measures. *Global Affairs Canada*. 2016-09-07 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/topics-domaines/goods-produits/tariffs.aspx?lang=eng>
- [57] Trade Policy Review. Report by the Secretariat. *WTO* [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

Jiné prameny

- [58] UNIDROIT Principles on International Commercial Contracts. *UNIDROIT* [online]. 2016, [cit. 2018-03-01]. ISBN 978-88-86449-37-3. Dostupné z: <https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf>